

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**INSPIRACE A PRŮNIKY HUDBY S VÝTVARNÝM
UMĚNÍM**

**THE INSPIRATIONS AND INTERPENETRATION AMONG MUSIC AND FINE
ARTS**

Daniela Krčmářová

Vedoucí práce: PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci 7. dubna 2011

.....

Děkuji PaedDr. Leně Pulchertové, Ph.D. za odborné vedení práce a cenné připomínky.

Obsah

Úvod.....	5
1. Inspirace a průniky umění.....	7
1.1 Vztahy umění.....	7
1.2 Vztahy hudby a výtvarného umění.....	8
1.3 Hudebně výtvarné projekty a audiovizuální kompozice.....	11
1.4 Hudební a výtvarná výchova.....	12
2. Hudba inspirovaná výtvarným uměním.....	15
2.1 Hudební grafika a grafická hudba.....	15
2.2 Hudební skladby inspirované výtvarným uměním.....	17
2.3 Jiří Vřešťál a jeho klavírní cyklus Paleta.....	19
2.3.1 BÍLÁ.....	20
2.3.2 ŽLUTÁ.....	21
2.3.3 ČERNÁ.....	21
2.3.4 ČERVENÁ.....	22
2.3.5 RŮŽOVÁ.....	23
2.3.6 MODRÁ.....	24
2.3.7 ORANŽOVÁ.....	25
2.3.8 FIALOVÁ.....	27
2.3.9 ZELENÁ.....	28
2.3.10 Shrnutí.....	29
3. Výtvarné umění inspirované hudbou.....	31
3.1 Historický nástin.....	31
3.2 Rozmanitost 20. století.....	33
3.3 Současnost a vybraní umělci.....	35
Závěr.....	39
Shrnutí.....	41
Summary.....	42
Seznam pramenů a literatury.....	43
Seznam příloh.....	46
Přílohy.....	47
Anotace.....	58

Úvod

Téma své závěrečné práce jsem zpočátku hledala v oblasti muzikoterapie a arteterapie, ale jelikož se mi tento námět ukázal jako příliš široký a těžko uchopitelný pro zpracování bakalářské práce, rozhodla jsem se pro jiné téma, které ovšem tyto terapeutické oblasti může zahrnovat. Bakalářská práce s názvem *Inspirace a průniky hudby s výtvarným uměním* vznikla na základě mého dvou-oborového studia výtvarné tvorby a hudební kultury ve výchově a vzdělávání.

V této práci bych chtěla poukázat všeobecně na umění jako je hudba, výtvarné umění, film, divadlo, literatura, poezie, a na jejich vzájemné ovlivňování, inspirace a prolínání. Především pak na souvztažnosti mezi hudbou a výtvarným uměním, na které lze nazírat z mnoha úhlů pohledu.

Bakalářská práce je rozdělena do tří velkých kapitol, které jsou dále členěny. První část je rozdělena do čtyř podkapitol. Pojednává o umění jako takovém, hledá spojitosti mezi uměními, zaměřuje se na vztah hudby a výtvarného umění, na okolnosti, které mají daná umění společné (čas, prostor, smyslové vnímání člověka, stejná terminologie). Dále nachází oblasti, kde se umění propojují nejčastěji (výtvarná a hudební výchova), či se podílejí na výsledných dílech rovnocenně (hudebně výtvarné projekty, audiovizuální kompozice).

Druhá část poukazuje na hudbu inspirující se z výtvarného umění. Je rozdělena do tří podkapitol. První podkapitola se zabývá hudební grafikou a grafickou hudbou. Uvádí některé typy partitur a tzv. hudbu na čtení, které vytvářeli nejen skladatelé, ale také výtvarní umělci. Druhá podkapitola poukazuje na hudební skladby inspirované výtvarným uměním, především pak na zahraniční i české skladatele, kteří zkomponovali svá díla na základě díla výtvarného, nejčastěji nějakého obrazu, výtvarné techniky nebo barev. Třetí podkapitola představuje Jiřího Vřešťála a jeho klavírní cyklus Paleta jako příklad skladatele, který se inspiroval výtvarným uměním. Tato podkapitola je dále členěna na jednotlivé skladby s názvy barev - Bílá, Žlutá, Černá, Červená, Růžová, Modrá, Oranžová, Fialová, Zelená. Zde uvádím charakteristiku barev a krátkou hudební analýzu s ukázkami notového záznamu. Ve shrnutí se zamýšlím nad působností skladeb ve významu barev na základě poslechu těchto skladeb.

Poslední část nazírá na probíranou problematiku z druhé strany, a to na výtvarné umění ovlivněné hudbou či zvukem. Je rozdělena do tří podkapitol - Historický nástin,

Rozmanitost 20. století, Současnost a vybraní umělci. Nalezneme zde příklady umělců a jejich děl, různé variace inspirací a průniků umění na pozadí historických souvislostí. Zajímavostí je, že čím jsme blíže současnosti, vlivy a podněty narůstají, souvisí to i s novými technickými vymoženostmi. V mnoha případech nelze však jednoznačně rozdělit, které z umění ovlivňuje to druhé, přesto se autorka snažila podívat na danou problematiku z obou dvou stran.

Práce obsahuje 16 příloh, mimo obrazových příloh dokumentujících především díla a práci výtvarných umělců, zde nalezneme také hudební cd.

Vzhledem k minimálnímu počtu literatury k danému tématu jsem se rozhodla vynechat samostatnou kapitolu Stav bádání. Ke stavu zpracování této tematiky se vyjádřím zde. Mnoho prací na toto téma nevzniklo. Odrazovým můstkem pro mne byl český klavírista Tomáš Víšek, který ze svého zájmu hraje na koncertech klavírní díla inspirovaná výtvarným uměním a literaturou. Největší inspirací mi byla publikace Jarmily Doubravové *Hudba a výtvarné umění*, dále pak stejnojmenná publikace ze sympozia ve Frýdku Místku r. 1977, kterou redigoval Rudolf Pečman.¹ Pro kapitolu o Jiřím Vřešťálovi a jeho Paletě jsem čerpala z publikací o barvách: *Magie barev* od Waltraud Maria Hulke a *Poselství barev* od Jana Paloučka, dále pak z diplomové práce Lucie Zapletalové *Jiří Vřešťál a jeho klavírní tvorba* a v neposlední řadě také z notového materiálu: *Jiří Vřešťál - Paleta - cyklus klavírních črt*. Čerpala jsem také z obecných dějinných publikací, internetových stránek, hudebních záznamů (viz Seznam pramenů a literatury).

¹ I zde patří jeden příspěvek J. Doubravové: *Vzájemné vztahy hudby a výtvarného umění*.

1. Inspirace a průniky umění

1.1 Vztahy umění

Na počátku této práce poukážme na propojenost umění všeobecně. To co druhy umění propojuje, je především jeho podstata, kterou nejlépe zjistíme ze samotné definice "umění". Na umění lze nazírat z hlediska individuálního a sociálního. "Z hlediska individuálního je základním kritériem umění (umělecké hodnoty) jeho estetický účinek. Estetický účinek je závislý na dosavadní osobní zkušenosti a je tedy individuální. Z tohoto hlediska není možné požadovat, aby ostatní považovali za umění totéž, co my sami. Z hlediska sociálního je umění (umělecký proces) nezbytným nástrojem k tvorbě nových či k inovaci dosavadních znaků, k ověřování jejich účinnosti (umělec ji ověřuje napřed na sobě, dále na svých vnímatelích) a posléze ke vzájemné dohodě o jejich významu (zde se uplatňuje prosazování jednotlivých osobních účinků)."² Původní umělecký znak byl metaforou, svým významem tak zasahuje do komunikačního systému. Z toho vyplývá, že výchova k umění je nezbytná pro porozumění umění, abychom umělecký (metaforický) účinek dokázali rozpoznat. Druhy umění tedy spojuje jejich znakovost (symboličnost), umělecký proces, výsledné dílo, umělec samotný, ale i vnímatelé (diváci, posluchači, čtenáři apod.), a také estetický účinek, který k umění neodmyslitelně patří.

Umění v životě člověka zastává důležité místo. Vzpomeňme si, že už v době pravěké se umění projevuje svou magickou funkcí v rituálech nebo jako záznam událostí v jeskynních malbách; ve starověkém Římě se v systému Sedmi svobodných umění³ vyskytuje hudba a poezie, přičemž hudba se spojuje spíše se slovesnými (jazykovými) uměními⁴, jako např. gramatika, rétorika, poetika, a sochařství a architektura⁵ s uměním mechanickým. Čím více se v dějinách lidstva blížíme k současnosti, tím více zjišťujeme, že umění získává prostor ve více oblastech života člověka a že se jednotlivé druhy umění více propojují, dalo by se říci, že v mnoha

² <http://cs.wikipedia.org/wiki/Um%C4%9Bn%C3%AD>

³ Základ pro středověké vzdělávání. Rozdělené na Trivium (gramatika, rétorika, dialektika) a Kvadrivium (aritmetika, geometrie, astronomie, hudba).

⁴ Souvisí to také s rozvojem traktátové produkce.

⁵ Význam architektury sílí díky sakrálním stavbám.

případech splývají. Nejužší průniky umění nalezneme v oblasti scénického umění - vokální a hudebně dramatická tvorba, miniopery, hudební happeningy, experimentální tvorba, ale také v oblasti filmu. V divadle a filmu⁶ lze propojit hudbu, poezii, literaturu, výtvarné umění. Všechny druhy umění se však prolínají i mezi sebou, a to v různých variantách. Zajímavostí také je, že mnoho umělců se věnuje současně více odvětvím umění (hudba - výtvarné umění, hudba - poezie apod.). "Mnohé z nás tvorba vpravdě renesančních osobností fascinuje, ale divák vlastně chce být ohromen, proto má svou stálou oblibu opera, muzikál nebo film, v nichž se snoubí drama, výtvarno a hudba. Víme také, že řada slavných malířů hledala inspiraci ve světě hudby a naopak vizuální zážitky nastartovaly tvůrčí proces neméně významným skladatelům. Pohlédneme-li pak do historie, uvidíme, že řada uměleckých ismů má napříč všemi žánry blízká filozofická a estetická východiska"⁷ V dalších kapitolách se budeme věnovat blíže propojení hudby a výtvarného umění.

1.2 Vztahy hudby a výtvarného umění

Vztah hudby a výtvarného umění je užší než se na první pohled zdá. Spojují je vnější okolnosti jako např. čas tvoření a vnímání, doba vzniku, vyjadřovací a sdělovací prostředky, citace, stylizace apod. Dalšími společnými jevy jsou rytmus, barva, forma atd. vyskytující se v obou uměních, v jejich terminologii a projevující se v jednotlivých uměleckých směrech. Další předpoklady vztahů zmíněných umění jsou dané koexistencí hudebních a výtvarných projevů v rámci slohového a stylového (př. impresionismus, secese), skupinového (Der Blaue Reiter aj.) a osobnostního (Kandinskij, Klee atd.).

Daná umění propojují také dvě veličiny - čas a prostor. Čas se promítá v samotném vytvoření díla - jako doba, kdy dílo vznikalo, nebo epocha, v níž bylo vytvořeno. Projevuje se také v interpretaci děl, v podobě výkladu, jako čas po vytvoření díla, blíže také v uměleckých směrech, jako např. futurismus.⁸ Prostorovost se projevuje

⁶ Např. filmy - Bohuslav Martinů: Čím žijí lidé, 1952, Ženitba, 1952; surrealistický film - Salvador Dalí a Luis Bunuel: Andaluský pes; ze současnosti např. filmy Davida Lynche.

⁷ <http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=38027>

⁸ Umělecký avantgardní směr poukazující na moderní uspěchanou a rušnou dobu a techniku. Snaha o zachycení rychlosti.

ve vertikalitě, horizontalitě nebo perspektivě. Hudební perspektiva má smyslovou podobnost rozměrů daleko - blízko, se silou a hustotou hudební struktury, danými vjemy hlasitostí, ale i typem instrumentace a jejich charakterem. To vše lze spatřovat v metahudbě⁹, multimediálních projektech¹⁰, experimentální tvorbě¹¹, audiovizuálním umění¹² apod. Prostor v širším smyslu značí místo, kde je dané umělecké dílo vystavené či hudební dílo interpretované, a jeho jedinečné možnosti (např. instalace do prostoru, v hudbě pak echová technika, dvojsborovost, zaznívání hudby z výšky apod.). Oba druhy umění také využívají prvku improvizace, náhody a interpretační volnosti. Viz např. Karlheinz Stockhausen : Telemusik, z r. 1966, v této otevřené formě používá zvuků z japonského císařského dvora, nahrávky ostrova Bali či buddhistické zpěvy aj.¹³

Hudbu a výtvarné umění spojuje především smyslové vnímání člověka. Řeč člověku slouží k dorozumívání, avšak prostřednictvím smyslů se dozví podnětnou část informací. Nejvíce informací zjišťuje člověk pomocí zraku - 90%, sluchu připadá pouhých 5% a ostatním smyslům zbylých 5%. Člověk ale nevnímá dané vjemy pouze jedním smyslem, vjemy se sdružují do více smyslů (synestezie). Synestezie má mnoho podob, např. slovo - grafický vjem nebo chuťový vjem, grafický symbol - barva, zrakový vjem - hmatový vjem apod. Synopsie je pak spojení akustického a optického vjemu. Prolínají se nejen smyslové oblasti, ale i termíny uměleckého vyjadřování - tón barvy, barva tónu, modulace jako přizpůsobení jedné plochy plochám okolním či přechod z jedné tóniny do jiné v hudbě, společné jsou i pojmy jako harmonie, intenzita, dynamika, akord nebo hudební grafika, grafická hudba, opticko - akustická hudba, audiovizuální projekt, barevné slyšení, barevná hudba, tónové vidění apod. Můžeme rozlišovat pojmy fotisma a fonisma. Fotisma¹⁴ znamená, vybaví-li se vnímáтели

⁹ Např. Luciano Berio: Sinfonie, Václav Kučera: Spartakus, skupina Ecce homo: vokální symfonie pro sóla, orchestr a magnetofonový pás.

¹⁰ Např. R. Guttuso: Noční návštěva.

¹¹ Např. Evald Schorm a Miloš Noll: Gramobalet, Jan Švankmajer: Vinciho deník, Jiří Brdečka: Špatně namalovaná slepice.

¹² Např. představení Laterny magiky.

¹³ Z dalších např. audiovizuální projekty a koláže: Miloslav Kabeláč: Ohlasy dálav, Zrcadlení, Osm invencí pro bicí nástroje; Alois Piňos: České letokruhy; Petr Kolman: E15; Miroslav Bázlik: Bachovské metamorfózy.

¹⁴ Fotismata popsal Nikolaj Rimskij Korsakov. Přiřazoval jednotlivým tónům barvy, např. tón C - bílá, tón D - žlutá barva apod. Olivier Messiaen měl zase barvy spojené s tóninami a celkovým výrazem skladby, orchestru s oblibou říkal věty typu: "Hrajte to víc zeleně." Alexej Nikolajevič Skrjabin věřil

při poslechu hudby či zvuku vizuální vjem; opačně je to fonisma (reálný optický vjem je doprovázen vnitřním akustickým vjemem). Fotismata se objevují u 12% lidí (fonismata přibližně u 4%). Nejčastější formou je "barevné slyšení". Nalezneme mnoho autorů, kteří se pokusili o vytvoření nástroje, jenž by zvuk spojoval s barvou (např. Frederic Kastner - "pyrophon", Bainbridge Bishop - varhany, Alexander Wallece Rimington - barevné varhany, Thomas Wilfred - "clavilux", práce se světlem, Vladimír Baranov - Rissiné - "optophonik", Alexander Laszlo - "sonchromatoskop", Zdeněk Pešánek - barevný klavír).

Tímto se bezprostředně dostáváme i k tomu, že oba druhy umění propojuje v mnoha případech stejná terminologie. Nejvíce se vyskytující společné pojmy jsou rytmus, barva, forma, kompozice, dynamika, harmonie, linie, dominant, cyklus. Na některé z těchto pojmů se v následujícím textu podíváme blíže. *Rytmus* je pojem vyjadřující pravidelné střídání. Vyskytuje se v přírodě, biologii, literatuře atd. V hudbě značí pravidelné střídání přízvučných a nepřízvučných dob, ve výtvarném umění se jedná např. o určité řazení tahů štětcem nebo opakování architektonického prvku v architektuře. *Barva* je vjem vytvářený viditelným světlem, který dopadá na sítnici oka, kdežto v hudbě je barva vlastností zvuku (závisí na množství alikvotních tónů). *Kompozice* určuje skladbu, v umění světelnou a barevnou skladbu, sepětí s tvary obsaženými v obraze apod., v hudbě je tím míněno komponování (skládání hudebního díla) či hudební dílo jako takové. *Dynamika* je vyjádřením síly. V hudbě se jedná o odstupňování hlasitosti tónů (pp, p, mp, mf, f, ff, cresc., decres., dim.), v umění se jedná o sílu tahů, pestrost barev, členitost apod. *Harmonie* je soulad, souznění, souzvuk. "Mnozí umělci spatřovali vztahy mezi technologickými postupy hudebními a výtvarnými. Vasilij Kandinskij zkoumal přítomnost časové (rytmické) složky v čáře, analogiemi mezi čarou a melodií se zabýval Paul Klee, jenž ve svých četných dílech navazoval na rytmické a melodické hudební struktury a projevil geniální synestetickou schopnost."¹⁵ Na těchto několika příkladech si můžeme povšimnout, že některé z pojmů splývají, jiné se propojují svou vnitřní podobností. Je velmi pravděpodobné, že hudba a výtvarné umění mají k sobě tolik blízko právě díky těmto důvodům.

v jednotu barvy a tónu. Toužil propojit barevnost se svými kompozicemi pomocí projekcí, ale jeho snaha byla doprovázena technickými problémy.

¹⁵ Pečman, R.: Estetické vnímání hudby a navozování výtvarných představ. (In: Pečman, R.: Hudba a výtvarné umění)

1.3 Hudebně výtvarné projekty a audiovizuální kompozice

Hudba a výtvarné umění se propojuje v mnoha podobách. V některých případech se hudba výtvarným uměním pouze inspirovuje, v některých případech se prolíná, jindy z něj přímo vychází a stejně tak výtvarné umění pracuje s hudbou. Jsou možnosti, ve kterých se daná umění podílí "rovným" dílem, jsou to např. hudebně výtvarné projekty a audiovizuální kompozice. Mezi hudebně výtvarné projekty můžeme zařadit *Deset témat*¹⁶ od Erwina Schulhoffa¹⁷, které zrealizoval společně s výtvarníkem Ottou Gabrielem. Toto dílo bylo vydáno v Drážďanech v nakladatelství Rudolfa Kraemera v patnácti číslovaných a signovaných exemplářích na náklad autorů. Deset akvarelovaných litografií bylo provázeno na dvojlistech deseti Schulhoffovými kompozicemi vydanými jako faksimile. Hudebně představuje projekt deset jednoduše zpracovaných nápadů (toccata, dvojhlasá invence, preludium, virtuozyta využívající vysokých poloh, efektů pohybu, virtuózní etudové stylizace atd.). Výtvarná část pracuje s dvěma prvky - s kruhem a lomenou čarou, také s barvou (kolorované litografie). Jedná se o abstraktní kompozice, které jsou uměleckou odpovědí na hudební cyklus. Další pokusy v oblasti barevné hudby vytváří E. Schulhoff s architektem Zdeňkem Pešánkem.

Čtyřvěté dílo *Orbis pictus* Václava Kučery je dalším hudebně výtvarným dílem. Vzniklo roku 1975, na vlastní texty a z výtvarných podnětů. Jedná se o čtyři madrigaly pro smíšený sbor a staré hudební nástroje a čtyři obrazy: Duhu Václava Špály, Úzkost a strach Käthe Kollwitzové, Dítě zasvěcené bolesti Paula Kleea a Zeleného houslistu Marca Chagalla. V. Kučera svou tvorbou zasahuje do audiovizuálních kompozic, v dílech např. Kinetický balet, elektrosyntetická kompozice Kinechromie, koncertní cyklus pro cimbál, Spektra, či grafická partitura To be.

Mnoho hudebních skladeb je inspirovaných uměleckými díly, jako např. cyklus Petra Ebena Okna (inspirace obrazy Marca Chagalla), Život prostopášníka Igora Stravinského (Hogarthovy rytiny). Toto téma autorka rozpracovává v druhé kapitole.

Audiovizuálními kompozicemi se zabývali autoři Alois Piňos a David Chatrný. Spolupracovali na dílech *Statická kompozice* (1969) pro elektronickou hudbu a

¹⁶ Příloha č. 1.

¹⁷ Žil v letech 1894 - 1942. Byl ovlivněn dadaismem, malíři Ottou Dixem a Ottou Gabrielem. Díla např. Pět arabesk - stylizace na pozadí valčíkového rytmu, Pět pitoresek - stylizace módních tanců (fox - trot, ragtime, one - step), In futurum - skladba, která obsahuje jednu stránku rozmanitých pauz v různých grafických úpravách aj.

diapozitivy, *Mříže* (1969) pro klavír a film, *Geneze* (1969) pro komorní soubor a film a *Adorace* (1974) využívající různě rozezvučené závěsné objekty. V jejich dílech se umění spojují na základě vnitřních podobností (na tvarové a kompoziční analogii), např. objekty z bodů a linií x krátké a dlouhé tóny, nahuštěné čáry x šumy, vlnovky a lomené čáry x znějící horizontální a vertikální kontrast, trilky a glissanda apod. V současnosti se audiovizuality používá často u elektronické hudby. Současným uměleckým počinem, kde se propojuje hudba a obraz, je např. *projekt SPAM: Another Brick*¹⁸, který byl uveden v pražském Rudolfinu roku 2011, přičemž se jednalo o páté pokračování tohoto projektu. Projekt tří umělců Davida Vrbíka, Vladimíra 518 a Ondřeje Anděry se pomocí moderní technologie pokouší vytvořit komplexní náladu díla propojením hudby, jevištních technologií, projekcí a laseru. Podobných projektů můžeme na dnešní scéně nalézt mnoho, i přestože některé pouze doplňují atmosféru, jiné jsou opravdovým uměleckým počinem.

Další audiovizuální vztahy vytvářela skupina SCARS při Art centru, které nesou multimediální charakter. Z počínů její tvorby uveďme např. výstavu v Praze z roku 1973 *Vítězství lidu*, roku 1975 projekt *32 strun pro Toronto*, roku 1976 audiovizuální výstavu *Bratrství* v Montrealu v rámci výstavy *Člověk a jeho svět*. Multimediální tvorba není pouhým zmnožením prostředků a využití techniky, ale je zkulturněním techniky a znásobením estetického prožitku. Užívá především projekce na velkých plátnech, dobrý stereo zvuk a práci s počítačem (užití počítačové grafiky). V současnosti je Multimediální tvorba obor, který se dá studovat na uměleckých školách. Tento obor hodně souvisí i s tvorbou reklamy. Další umělecký obor, který lze do této oblasti zahrnout, je Intermediální tvorba. Tento obor umožňuje volný pohyb mezi médii, nabízí mnoho podob realizace, mimo jiné i tvorbu videoartu. V této práci nebudou tyto oblasti dále rozvíjeny, především z hlediska jejich rozsahu. Autorka je do této podkapitoly zařadila alespoň jako další možný způsob propojení hudby a výtvarného umění.

1.4 Hudební a výtvarná výchova

Nejvíce se setkáváme s propojením hudby a výtvarného umění na poli pedagogickém v oblasti výchov. Častěji se zapojuje použití hudby ve výtvarné výchově.

¹⁸ http://www.rozhlas.cz/radiowave/waveculture/_zprava/spam-technologie-hledacstvi--850899

Existuje mnoho způsobů a zároveň i výtvarných technik, jak daná umění spojit. Hudba je zdrojem emocí. Prostřednictvím barev a gest lze dobře zprostředkovat odraz těchto pocitů. Můžeme zachytit i plynutí času v hudbě - nejlépe nějakou pomíjivou technikou, např. malba mokrou houbou na tabuli, práce se světlem a stínem, lze zaznamenávat hudbu poslepu na velkou plochu synchronními gesty obou rukou. Chybou se stávají názorné ukázky s jasným obsahem. Zazpíváme-li dětem píseň Skákal pes, je předpokladem, že budou kreslit daný obsah písně, tzn. psa nebo uslyší-li děti v písni zvuk kukačky, nakreslí kukačku. Tyto metody propojení jsou nepotřebné, dítě tvoří pouze schematicky, bez hlubšího pochopení, do plné míry nerozvíjí schopnosti, které má, a především se nenaučí "slyšet" hudbu a uvolnit se v tvorbě. Dalším nešvarem výtvarných výchov na základních školách je pouštění hudby pro doladění atmosféry, jako kulisu hodiny. Tím učíme děti vnímat hudbu jako tzv. background (hudba v pozadí), která nás sice v současném světě obklopuje v mnoha oblastech života, jako např. při nakupování, ale neučí nás hudbu poslouchat. Dalším problémem při pouštění hudby na doplnění atmosféry v hodině může být i psychika jedince. Hudba a výtvarné umění jsou dobrými prostředky komunikace, mohou nám pomoci dozvědět se o daném jedinci více než slovy.

Tímto se dostáváme i do oblasti terapií - muzikoterapie a arteterapie. Jsou to oblasti, kde se také užívá prolnutí hudby a výtvarného umění. Jsou to oblasti, kde se jedná především o komunikaci prostřednictvím umění mezi klientem a terapeutem. Klient léčí svou psychiku tím, že odstraňuje své problémy a překážky, uvolňuje se, otevírá se, vyjadřuje své emoce, zbavuje se nánosů z minulosti, přibližuje se svému já a léčí ho. To vše se děje mnohem snáze prostřednictvím hudby nebo nějaké výtvarné techniky než prostřednictvím slova. Každý si to může vyzkoušet sám na sobě. Stačí např. jednoduchá otázka "Jak se právě cítíš?" - jak tento jev bude vypadat ve vašem podání v podobě malby a jak bude vypadat v rozhovoru? Mnoho lidí ve slovech neřekne pravdu či řekne jen část svých pocitů, kdežto v tvorbě se uvolní a nechá proudit své emoce. Pouze nastiňujeme tuto oblast jako další možné propojení hudby a výtvarného umění, v souvislosti s psychikou a komunikací jedince úzce souvisí s výchovami.

V rámci pedagogiky se uskutečňuje řada výzkumů. Z příkladů uveďme výzkum Pedagogické fakulty v Ostravě (obor: hudební výchova), kde se při poslechu současně

s přehrávanou skladbou promítala výtvarná předloha. Zjistilo se, že takto prováděný poslech je soustředěnější a výsledky trvalejší, rozvíjí fantazii, dává věci do souvislostí.¹⁹

Nesmíme zapomínat na to, že žákům zprostředkováváme umění, ale také je vychováváme, jak k uměním přistupovat a nazírat na ně. Přivádíme je k osobnímu prožitku na uměleckém poli pomocí různých technik, ať už výtvarných nebo hudebních. Uvědomělou cestou výchovy a vzdělání jedinci dokážeme zkvalitnit budoucí kulturní život, a také jej můžeme přivést na uměleckou dráhu.

V následujících kapitolách se zaměříme na konkrétní inspirace hudby a výtvarného umění. Avšak v této práci nelze zmínit všechna fakta a informace, jelikož pole tohoto tématu je velmi široké a stále je co objevovat a nacházet. Proto autorka uvádí nejdůležitější a nejzajímavější průniky daných umění.

¹⁹ Viz Vladimír Gregor: *Obraz a hudba (Didaktické využití skladeb s výtvarnou tematikou)*, In: Pečman, R.: *Hudba a výtvarné umění*.

2. Hudba inspirovaná výtvarným uměním

2.1 Hudební grafika a grafická hudba

Tato kapitola pojednává o hudbě inspirované výtvarným uměním. Nelze však jednoznačně říci, zda se hudba inspiruje výtvarným uměním nebo naopak výtvarné umění hudbou. Některá propojení jsou příliš těsná, a proto často splývají, jako tomu je např. v hudební grafice a grafické hudbě. Některá hudební díla jsou však přímo ovlivněna výtvarným dílem - obrazem, výtvarnými technikami nebo barvami.

Hudební grafika a grafická hudba jsou pojmy, do kterých zahrnujeme díla umělců i skladatelů. Rozdíl spočívá v zaměření - spíše k hudbě nebo grafice. Spadají sem různé typy partitur a vše, co by se dalo nazvat hudbou na čtení. K přednostem grafické komunikace patří rychlejší zprostředkování informace, názornost informace a její závislost na rozhodnutí subjektu, jak ji bude "číst" a interpretovat. Nelze v ní sdělit všechno, tím víc jsou důležité schopnosti a osobnost interpreta.

Z výtvarných umělců zde můžeme uvést jméno Richarda Bruna, který se zabýval tvorbou muzikálií. "Brunovy muzikálie se inspirují jednak nástrojovými tvary, jednak některými notačními znaky, ale především ukazují výrazné rytmické cítění a smysl pro hudební atmosféru, tvořenou prostřednictvím náznaku, symbolu či dílčí podoby."²⁰ Roku 1968 vyšla Brunovi publikace s názvem Grafická hudba, zde se výtvarně naznačená hudební atmosféra snoubí s milostným příběhem. Autor v předmluvě své knihy píše: "Hudba a malířství mají mnoho společného. Nejen společné názvosloví - harmonie, tóny, barva zvuku, intenzita, dynamika - ale společnou cestu k srdci vnímatele, protože působí na city prostředky neuchopitelnými tam pro ucho, tu pro oči. Tehdy, kdy malíř bere do ruky pero a štětec, ladí muzikant svůj nástroj, produkt práce nástrojáře, který mu dal ušlechtilý a dokonalý tvar. Už samo o sobě toto dílo hodno obdivu stačí, natož rozehráno pohybem umělce, který mu dává příkazy, aby bylo v prchavém momentu zachyceno malířem trvale. Tóny krátké a dlouhé jsou délkou čáry, která nespoutaná obsahem obrazu volně plyne po papíru, pokračuje v nekončenu. Jinde barva nic nekolorující je sama sebou a vedle své sestry křivky, či strohé přímky, tančí podle zvuků hudebního poslechu, ale dává jindy též

²⁰ Doubravová, J.: Hudba a výtvarné umění.

příležitost k hudebnímu přednesu interpretovi, který její kouzlo vyjádří svou uměleckou virtuositou. Muzikant a malíř tvoří tu společně. Posluchač má dvojí pocit - viděný a slyšený. Nikdo z obou neslouží nikomu než své fantazii. Linie opuštěné muzikantem zůstávají svěbytné, zůstávají samostatným grafickým projevem. A to je smysl mých prací." Dalo by se říct, že Brunovy muzikálie jsou obrazem hudby.

Obrazný vztah k hudbě zanechává i tvorba Karla Demla. Jeho grafiky jsou vyjádřením hudebního prožitku. Kombinované techniky nahlížejí na hudbu částečně skutečně a lehce fantazijně. Znásobuje tvary frázování pohybu, zahrnuje do své tvorby hudební předměty (nástroje, notopis), užívá prvků citačních (př. portrét Antonína Dvořáka). To vše se podílí na vizualizaci prožitku.

Jiný typ uměleckých děl jsou básně - partitury Karla Adamuse.²¹ Jsou tvořeny psacím strojem a vynikají grafickou čistotou. Adamus užívá rozdělovací znaménko jako jediný prvek na základě horizontálně - vertikální abstrakce pohybu. "Horizontála notových osnov se dynamizuje zhušťováním, zředováním, respektive prolínáním linií. Vertikály, tvořené sloupečky pomlk, tvarově připomínající středověkou kvadratickou notaci, místy přerušují horizontální linie, jinde je spojují." ²²

Hudbu můžeme tedy chápat nejen jako zvuk, ale i jako "text". Patří sem samozřejmě i běžně užívaný notační systém, který se složitě vyvíjel společně s vývojem hudby. Tento systém se ukázal být problémem, když se v hudbě začínalo užívat více zvuků než tónů.²³ Proto se autoři pokoušeli o nalezení dalších notačních možností. Vznikaly partitury výrobní a partitury poslechové. John Cage napsal knihu *Notace*, kde nalezneme mnoho příkladů těchto možností. Do hudebního systému vnesl také aleatoriku - dalo by se říct improvizaci, ke které došel prostřednictvím východní filozofie, využíval tak náhody jako kompozičního principu. Další podnětnou knihou ohledně otázek notace je *The Languages of Art* (1968) od Nelsona Goodmana. Autor považoval notační systém za součást teorie symbolu hodnotil nejprve malbu, potom architektonický náčrtek, diagram, písmo a tři notační systémy: architektonické plány, taneční notaci a hudební notaci. Ze skladatelů se touto problematikou zabývali např. Jaroslav J. Wolf (př. *Configurazioni* - zachycení a vyjádření grafických tvarů pomocí elektronické hudby), Václav Kučera (kompozice *To be* - pro kvartet bicích s podtitulem

²¹ Příloha č. 2 a č. 3.

²² Doubravová, J.: *Hudba a výtvarné umění*.

²³ Manifest zvukové hudby *The Future of Music Credo* vyšel v Seattlu v roce 1937.

"Odpověď na hamletovskou otázku"), Rudolf Růžička, Miloš Štědroň, Vladimír Šrámek, Jozef Pokorný. Tyto souvislosti mezi hudbou a výtvarným uměním podpořily nejrůznější expozice, např. Hudba a výtvarné umění v Praze (1975), Výstava partitur v Brně (1969) nebo výstava Pittura e musica v Luganu (1974).

2.2 Hudební skladby inspirované výtvarným uměním

Inspirace tvoří druh vztahu hudby a výtvarného umění. I přestože hranice jsou nejasné, nelze tyto vztahy umění přesně vymezit nebo určit, jsou přesto nejbohatším polem. V této podkapitole se pokusíme nalézt inspirace hudby ve výtvarném umění (v třetí kapitole tomu bude naopak, inspirace výtvarného umění v oblasti hudby), i přestože, jak jsme se již zmínili, nelze tyto inspirace přesně a zřetelně rozdělit, neboť niance mezi nimi jsou příliš tenké.

Širokou oblastí možné inspirace umění je hudba programní. Vztah umění je svázán určitou tematikou, námětem apod. Mnoho programních skladeb se nachází v období novoromantismu, ale můžeme hledat i v jiných časových údobích, jako je např. avantgarda. Další možnou inspirací je přímá inspirace výtvarným dílem jako podnětu nikoli námětového, ale spíše výrazového. Jedná se o inspirace samotným obrazem, výtvarným dílem, ale i barvami či výtvarnými technikami.

Takových příkladů nalezneme kupodivu mnoho. Jsou to například díla: Franz Liszt: Orfeus (1854), Hunská bitva podle W. von Kaulbachova nástropního obrazu v berlínském muzeu (1859), Od kolébky do hrobu dle kresby M. Zichyho, z klavírních děl je to Sposalizio dle Raffaela a La Notte dle Michelangela; Modest Petrovič Musorgskij: Obrázky z výstavy dle obrazů V. A. Hartmana; Gustav Mahler: 3. věta I. symfonie (1891) inspirovaná obrázkem M. von Schwidera z dětské knížky; Sergej Rachmaninov: Ostrov mrtvých op. 29 podle stejnojmenného obrazu A. Böcklina; Claude Debussy: Obrazy, Ostrov blažených dle A. Watteaua; Paul Hindemith: Malíř Mathis (1934); Arthur Bliss: Barevná symfonie (1936); Arthur Honegger: Zrození barev atd. Z českých skladatelů to byli např. Zdeněk Fibich: Malířské studie, kde nalezneme 5 skladeb inspirovaných obrazy: Lesní samota dle J. Ruysdaela, Jo a Jupitera dle A. A. da Coreggia, Rej blažených dle F. Angelica, Spor masopustu s postem dle P. Brueghela a Zahradní slavnost dle A. Watteaua; Josef Bohuslav Foerster: Impresse, Črty úhlem; Leoš Janáček: Říkadla s využitím obrázků J. Lady, Otče náš dle J. Krzesze Menciny, O.

Sekory, L. Hály; Bohuslav Martinů: Fresky Piera della Francesca (1954), Tři rytiny, Motýli a rajky dle M. Švabinského, Balada pro Krzecův obraz "Poslední akordy Chopina"; František Chaun: Hommage à Dubuffet na Dubuffetovy obrazy - Dům u dvou stromů, Domněnky, Pes; Jan Hanuš: Ommagio a Michelangelo; Luboš Fišer: 15 listů podle Dürerovy Apokalypsy a Caprichos dle Goyi jsou dvě části hudebního triptychu; Petr Eben: Okna podle Marca Chagalla pro trubku a varhany (1976); Jiří Vřešťál: Paleta (podrobněji v následující podkapitole).

Autorka uvedla výčet známých či zajímavých děl, u některých uvedla rok pro představu, že inspirace hudby a výtvarného umění nejsou až tolik závislé na době. Zajímavostí je, že čím více se blížíme současnosti, tím více propojení těchto umění nalézáme. Jako ukázkou uvádíme skladbu českého autora Bohuslava Martinů *Fresky Piera della Francesca*. Skladatel se inspiroval Francescovým cyklem Legenda o svatém kříži, zejména pak Epizodou II. - Setkání královny ze Sáby a krále Šalamouna²⁴ a Epizodou V. - Sen Konstantinův. "Fresky Piera della Francesca H.352 jsou příspěvkem B. Martinů do kategorie, skladeb inspirovaných výtvarným poselstvím. Partituru - věnovanou Rafaelu Kubelíkovi, který skladbu premiéroval - psal od konce února do poloviny dubna ve francouzské Nice roku 1955 - Na Pierovy fresky jej upozornil malíř Rudolf Kundera, k němuž na jih Francie Martinů rád občas jezdíval. Seznámil se i s originály v chrámu sv. Františka v Arezzu a byl uchvácen. *"Pokusil jsem se vyjádřit v hudbě onen druh slavnostně strnulého klidu a šero, barevnou atmosféru plnou netušené, pokojné a dojemné poezie,"* napsal do programu. První část vztáhl k výtvarnému motivu skupiny žen s královnou ze Sáby, druhou ke Konstantinovu snu *"a třetí je povšechný dojem z fresek,"* píše domů."²⁵ Druhou ukázkou je kompozice zahraničního skladatele Modesta Petroviče Musorgského *Obrázky z výstavy (Kartinky)*. Jedná se o klavírní dílo z roku 1874, které bylo později mnoha skladateli zkomponováno pro orchestr. Je rozděleno do několika částí²⁶, které jsou prokládány Promenádou. Toto dílo vzniklo na památku malíři Viktoru Hartmannovi, který byl

²⁴ Příloha č. 4 a č. 16.

²⁵ Booklet CD. (Ančerl, Karel: Sinfonietta, Fresky Piera della Francesca, Paraboly. Gold Edition 24, Supraphon.)

²⁶ Skřítek, Starý hrad, Park v Tuileries, Bydlo, Balet nevylihnutých kuřátek, Samuel Goldenberg a Shmuyel, Trh v Limognes, Katakomby, S mrtvými jazykem mrtvých, Baba Jaga/Domek na kůří nožce, Velká brána Kyjevská.

přítelem Musorgského. Skladatel se inspiroval výstavou Hartmannových obrazů, kterou po smrti V. Hartmanna zorganizovali jeho přátelé.²⁷

Zajímavým faktem také je, že mnoho skladatelů/hudebníků bývá zároveň i umělci, nejvíce malíři. Např. Arnold Schönberg a jeho malby nebo Bohuslav Martinů a jeho veselé kresby²⁸. Z toho lze vyvozovat, že tvůrčí nadání je možné aplikovat v různých oblastech života. Umění se značně inspirují. Další možné průniky a prolnutí hudby a výtvarného umění autorka uvádí v třetí kapitole.

2.3 Jiří Vřešťál a jeho klavírní cyklus Paleta

Jiří Vřešťál²⁹ zkomponoval Paletu roku 1947 a označil ji jako cyklus klavírních črt. Nalezneme zde devět drobných klavírních skladeb, které nesou názvy jednotlivých barev - Bílá, Žlutá, Černá, Červená, Růžová, Modrá, Oranžová, Fialová, Zelená. Celý cyklus věnoval: *"Svému tatíčkovi, který tolik miluje barvy, v upomínku vánoc 1947"*. Cyklus je napsán spíše v expresivním duchu, skladby jsou v malé písňové formě. Jsou výjimečné svou melodickou, harmonickou i rytmickou stránkou. Autor často užívá disonancí (septimy, tritóny, mimotonální a alterované akordy apod.). Skladby číší velkou niterností a fantazií, tím podtrhují vlastnosti jednotlivých barev a dávají tak hráči velké pole působnosti, jak dané skladby interpretovat a "vybarvit".

V následujících oddílech se autorka snaží nalézt podobnosti mezi barvou (výtvarnou) a barvou (hudební - Vřešťálovou). Na základě charakteristiky barev a jejich psychologických vlastností spolu s krátkou hudební analýzou (ještě lépe z bezprostředního poslechu³⁰ či ze samotné individuální interpretace) poukazuje na podobnou, ne-li stejnou působnost, která by byla ovšem nejlépe umocněna propojením těchto dvou prvků. V závěru podkapitoly jsou tyto myšlenky shrnuty.

²⁷ Příloha č. 5, č. 6, č. 7 a č. 16.

²⁸ Příloha č. 8 a č. 9.

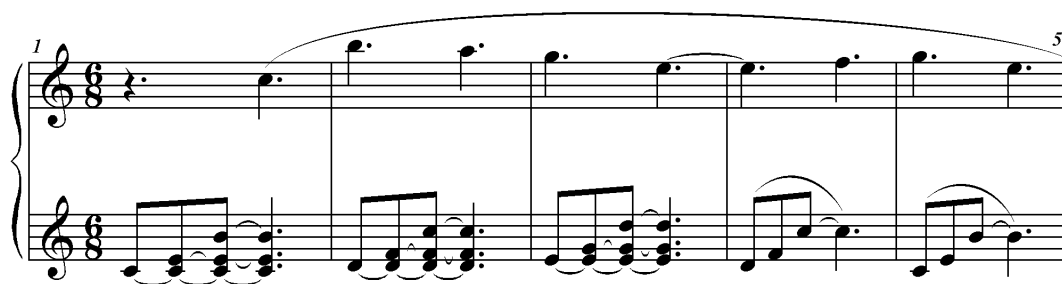
²⁹ Narodil se roku 1930 v Praze. Byl malého vzrůstu a měl oslabené nohy, musel tudíž nosit berle. Ruce měl však velké, a ty mu umožňovaly virtuózní hru na klavír. Kvůli svému handicapu studoval soukromě. Od 11 let studoval harmonii a skladbu a vystupoval jako sólista či korepetitor. Roku 1950 absolvoval pražskou konzervatoř, dále pokračoval na AMU v Praze. Jiří Vřešťál spáchal sebevraždu roku 1952. Z jeho děl vyšly tiskem pouze tři díla: Paleta, Památník a Tři etudy. Z dalších děl je to např. Sonáta ve starém slohu, cyklus Den, Romantické kousky, Nálada, Fugy, Polky, Pohádka, cyklus Vidiny aj.

³⁰ Příloha č. 16.

2.3.1 BÍLÁ

Je symbolem čistoty, jasnosti, vznešenosti a nevinnosti. Zdůrazňuje existenci světla. Značí i nedotknutelnost, citlivost a chladnou rezervovanost. Lidé, kteří mají v oblíbě bílou barvu, mají sklon k perfekcionismu, abstraktním idejím a smělým plánům, jsou si vědomi úspěchu, kladou velký důraz na svou pověst. Bílá symbolizuje i čistotu, pořádek, dobré naplánování vlastního života. Je výrazem pro vnitřní vyjasnění a vyřešení nepříjemné situace, ruší staré myšlenkové struktury a připravuje na nový začátek.

Skladba Bílá se vyznačuje jednoduchostí a jemností. Pro výraz je zde důležitý citlivý úhoz. Skladba je napsaná v tónině C dur³¹, 6/8 taktu a v tempu Andante semplice. Začátek a konec skladby se hraje v piano (pro docílení velmi slabé dynamiky se tyto části hrají s una cordou), prostřední část pak v mf. Melodii nese pravá ruka v podobě čtvrt'ových not s tečkou. Měla by být vyrovnaná a zahrána s lehkostí. Levá ruka hraje tři noty osminové svázané ligaturou k notě čtvrt'ové, jejíž hodnota by se měla dodržet plně dokonce. V prostřední části dynamika postupně narůstá, nejsilnější by měla být kolem taktu č. 25, nicméně nejsilněji zní mf, jak je psáno, poté dynamika zeslabuje, aby závěrečný díl mohl začít opět s una cordou ve slabé dynamice. Poslední část končí ritardandem a nechává tak doznít atmosféru bílé barvy.

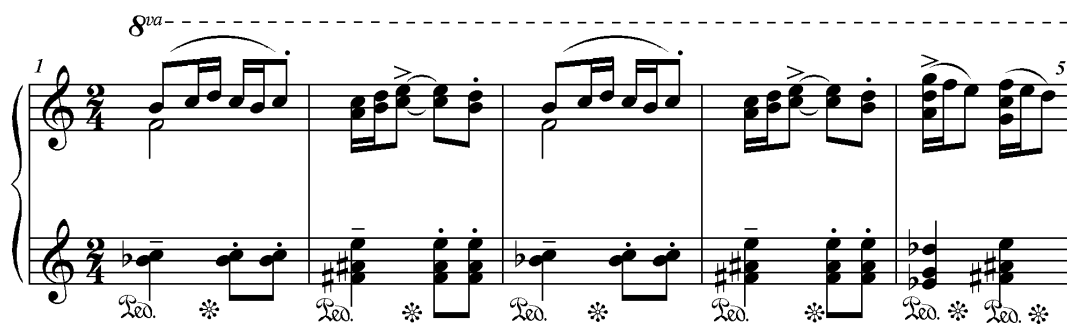

³¹ V některých případech jsou tóniny skladeb pouze orientační. Důvodem je neukotvená tonalita a výše zmíněné aspekty (výjimečná harmonie, disonance apod.).

2.3.2 ŽLUTÁ

Je symbolem moudrosti, vysoké inteligence a myšlení. Působí jasně, povzbuzuje zahřívá a rozveseluje. Ztělesňuje pocit svobodného, nezátíženého vývoje, uvolnění a osvobození, působí povzbudivě na nervy. Je barvou spokojenosti, kreativity, představitivosti, je proti špatné náladě, nechuti a skleslosti. Značí radost, veselí a chuť do života. Žlutou charakterizuje duchovní čilost, vnitřní bdělost a ochota stále se něčemu novému učit. Je barvou slunce, probouzí chuť ze života, chuť žít. Žlutá barva je v oblasti třetí čakry (solar plexus), ovládá střed lidského těla, místo, kde se propojuje duše s tělem. Působí povzbudivě na činnost zažívacího systému, stimuluje trávení, podporuje činnost lymfatických cév a uzlin.

Žlutá je druhou skladbou klavírního cyklu. Základní tóninou je C dur, je v 2/4 taktu a v rychlém tempu, označeném Allegretto scherzoso. Je technicky velmi náročná, střídají se zde v rychlém sledu legata a staccata. Důležité jsou akcenty a dokonce i pedalizace. Skladba vyžaduje precizní hru a zvukovou vyrovnanost. Prostřední část charakterizují disonantní postupy. Obtížné jsou i náhlé dynamické kontrasty z *f* hned subito *p*. Pro tuto skladbu je nutná preciznost a přesné rytmické provedení. Vystihuje žlutou svou hravostí, živostí a dynamickým rozpětím.

2.3.3 ČERNÁ

Je charakteristická pro výraz smutku, ztráty, beznaděje. Je to barva smrti. Vyjadřuje tmu, opuštěnost, neodvratnost a vše, co je nevysvětlitelné, tajemné, temné a

hrůzostrašné. Je symbolem všeho vyhaslého, odumírajícího, tmavého, bez radosti a bez života. Při různých slavnostech a příležitostech však působí vznešeně a důstojně. Je výrazem strachu, bázně a bojácnosti, něčeho nezdolného a konečného, proto vyvolává negativní pocity. Z výtvarného hlediska je černá barva nejtemnější. Je pevná, těžká a vážná. Psychologicky může působit depresivně, ale také očištně. Příměs černé barvy přináší nádech tepla.

Skladba Černá je velmi ponurá. Je napsaná v tónině g moll, v taktu celém a v tempu Grave. Tvoří ji tři části a b a¹. Úvod začíná rytmickým motivem ve ff, v tempu označeném jako Allegro pathetico. V následujících taktech pokračuje skladba v souzvucích tónů v dynamice p. Levá ruka opakuje souzvuky a pravá ruka je doplňuje krátkými rytmickými hodnotami. Důležitou roli hraje také pedalizace. Prostřední díl je kontrastní v dynamice (sub. ff), má bohatší harmonii, nalezneme zde mnoho alterovaných akordů. Je náročný především rytmicky. Poslední díl se podobá prvnímu, jen je opět rytmicky náročnější (pravá ruka hraje tečkovaný rytmus, trioly a další skupinky not). Závěrečná pasáž je nejnáročnější. Poslední tři akordy pod una cordou jsou protipólem celé skladby. Skladba je ponurá a kontrastní jako černá barva.

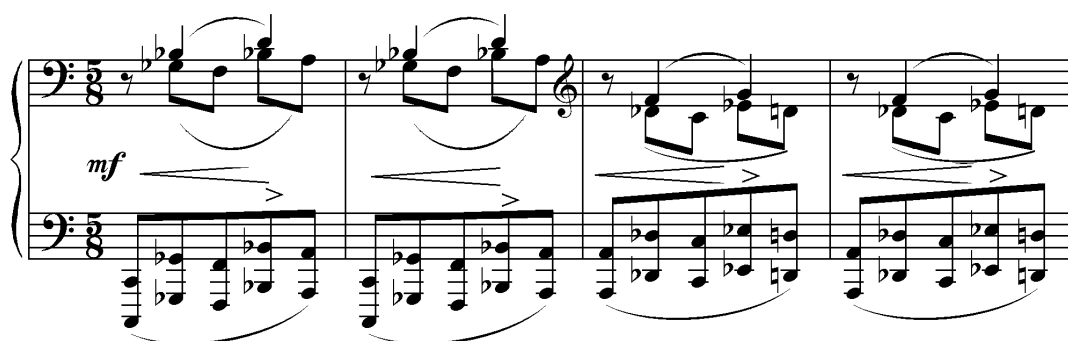

2.3.4 ČERVENÁ

Je symbolem chuti do života, výrazem emocí a lásky k smyslovému životu, zážitkům, zdolávání nesnází a doboyačnosti. Proniká, aktivuje, vitalizuje, zintenzivňuje. Je charakteristická svou dynamikou, průrazností, agresivitou. Červená barva ve smyslech odráží vzrušení, touhu, žádostivost. V pozitivním slova smyslu podporuje, povzbuzuje, podněcuje tělesnou sílu a výkonnost. Odpovídá životní síle, pocitu sebedůvěry a vlastní hodnoty. Může také působit jako barva zneklidňující, ohrožující, agresivní. Především

je to barva životního tepla, intenzivního životního pocitu a zralosti, pomáhá překonávat hranice, pronikat vpřed a prosazovat svou vůli, mobilizuje síly. V auře náleží oblasti první čakry, tzn. tělesně se vztahuje k činnosti rozmnožovacích orgánů, krevnímu oběhu, krvetvorbě, činnosti imunitního systému, činnosti jater a smyslových orgánů.

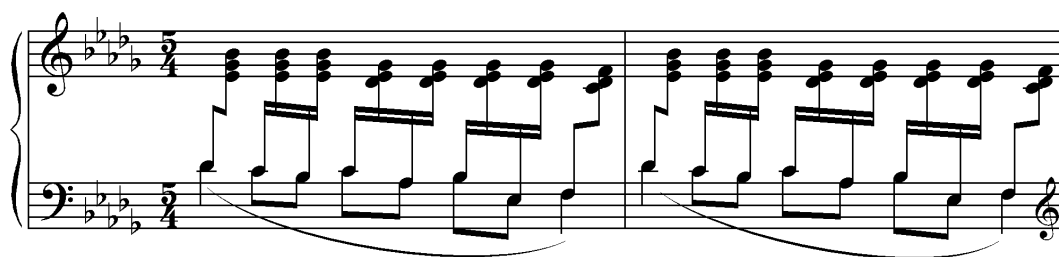
Červená je čtvrtá barva v pořadí. Je napsaná v tónině C dur a její takt je proměnlivý 5/8, 6/8, 7/8, 3/8. Je napsaná v rychlém tempu, označeném jako Impetuoso (dravě, prudce, bouřlivě, divoce). Skládá se ze tří částí a b¹. V první části hraje levá ruka oktávy s akcentem na čtvrtou dobu, pravá ruka ji doplňuje osminovými notami, kde horní tercie podtrhují melodii. Neměly by vznikat pauzy mezi takty. Dynamika směřuje k ff druhé části. Druhou část charakterizují akcenty, které podbarvují atmosféru celé skladby. Poslední část vychází z první části. Důležitým prvkem této skladby je i pedalizace, která by se měla používat synkopicky tak, aby takty nesplývaly, ale zároveň, aby mezi nimi nevznikala mezera. Tato skladba je živá, místy až agresivní, plná zvrátů, rychlých změn melodie, rytmu a akcentů.

2.3.5 RŮŽOVÁ

Symbolizuje lásku, náklonnost a oddanost, bez pudové smyslnosti a vášně, je označována jako barva srdce. Je to barva něhy, jemnosti, oddanosti, čistých duševních pocitů. Něha, zdrženlivost, ženskost, láska a ochrana se slučují s růžovou. V negativním smyslu (velká touha po růžové) vyjadřuje narušený vztah k realitě a vážným věcem v životě, "vidí vše růžovými brýlemi", "maluje si svět narůžovo".

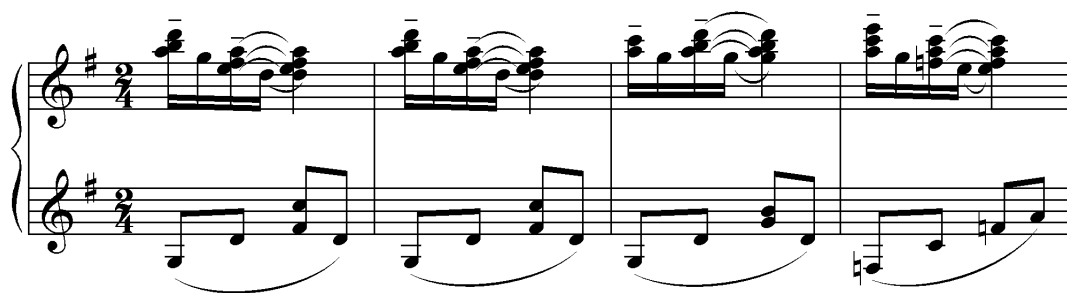
Růžová je pátou skladbou v cyklu. Oproti červené vyjadřuje jemnost, svou dynamikou a členěním. Tónina je Des dur, skladba ale končí neúplným závěrem na dominantním septakordu. Takt je 5/4 a tempo je Andante, ve střední části se vyskytuje Poco meno mosso. První část se vyznačuje střídáním obou rukou, přičemž levá ruka nese melodii. Dynamicky je tento díl v pianu. Později se melodie přesouvá převážně do ruky pravé. Důležitá je i rytmická stránka, kde se střídají osminové a šestnáctinové hodnoty. Prostřední část je krátká, pomalejší, v dynamice mf. Na tomto úseku jednotlivé hlasy postupně přebírají melodii. Tato část končí v pianu s una cordou. Takty 14 a 15 připravují návrat původní nálady a tempa a spojují tak prostřední část se závěrečnou částí. Poslední část se podobá první části. Je hrána ve slabé dynamice. V závěru by nemělo docházet ke zpomalení, aby vynikla rytmická stránka této skladby.

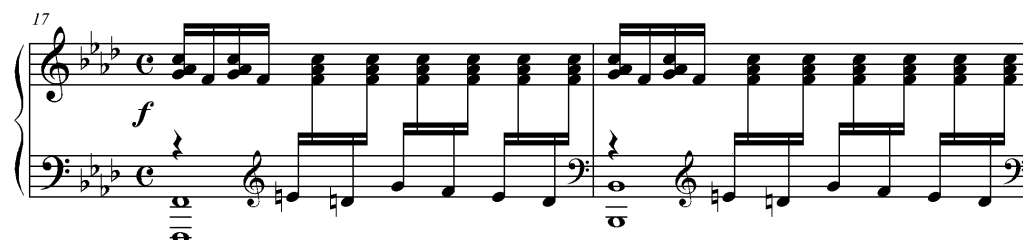
2.3.6 MODRÁ

Všeobecně modrá značí klid, mír, uvolnění a vyváženost. Je to barva, která uklidňuje, zjemňuje, ochlazuje, je ideální pro uvolněnou a harmonickou atmosféru. Dává pocit vnitřní svobody, otevírá ducha a duši. Symbolizuje idealistické, zasněné a důvěřivé myšlení. Vybízí ke koncentraci a věčnému uvažování, tím rozvíjí intuice a schopnost vnímat svůj vnitřní hlas. Modrá je barva touhy, odevzdanosti, víry, oddanosti Bohu a věrnosti. Dále zrcadlí důstojný klid, samostatnost, plnění povinností a úctu k zákonu a pořádku. Může ale značit i konservatismus, přísnost a tradičnost. Vyvolává pocity klidu, harmonie, bezpečí a poskytuje tím uvolnění a spokojenost. Je barvou páté čakry. Tělesně pomáhá tlumit záněty, kožní a svědivé vyrážky. Působí příznivě při astmatu a alergiích, stimuluje dýchací systém. Snižuje horečku a zlepšuje okysličení tkání. Posiluje imunitu a působí antibakteriálně. Uvolňuje a podporuje spánek.

Modrá je šestou skladbou v pořadí. Je v tónině G dur, 2/4 taktu, ve střední části v taktu celém. Tempo je Andantino piacevole, ve střední části pak Allegro. Skládá se opět ze tří částí a b¹. Tato barva má dvě velmi kontrastní části. První díl je ve slabé dynamice, působí jemně a jednoduše. Melodii nese pravá ruka, kde se střídají souzvuky s jednotlivými tóny. Prostřední část je velmi kontrastní vůči krajním částem. Je v rychlém tempu, silné dynamice f, střídají se zde tóniny. Tuto bouřlivou a živou část zakončuje sestupná melodie, při které se zpomaluje a postupně se zeslabuje dynamika. Předělem mezi částmi jsou dva takty akordů ve slabé dynamice, dokonce se zahráním nehlučného akordu *, ke kterému hráči dopomůže pedalizace. Na tyto takty plynule navazuje poslední část, která navazuje na první. Je hrána ve slabé dynamice s una cordou. Na krátkém úseku hrají ruce v překřížení. Celou skladbu uzavírá arpeggiový akord.

Z hlediska výrazné změny v prostřední části Modré uvádím krátkou ukázkou průběhu skladby:

2.3.7 ORANŽOVÁ

Je symbolem veselí, optimismu a radosti ze života. Je to pozitivní, teplá, povzbuzující, energická barva. Pomáhá proti depresím, pesimismu, nespokojenosti, pocitům nechuti a

letargii. Aktivizuje, dává pocit živosti, ctižádostivosti, pomáhá k odvaze a síle. Této barvě dávají přednost extroverti a společenší lidé, podporuje srdečnost a radost z kontaktu s lidmi. Podněcuje k dobrodružství a zážitkům, je označována jako barva mladistvosti, zdraví, spojená se zvědavostí. Má v sobě něco vyzařujícího, sdělujícího, úchvatného, optimistickou chuť do života, citové teplo, otevřenost k lidem a všeobecným životním otázkám. Oproti červené v sobě skrývá zjemnělou smyslnost, erotiku něžnou, láskyplnou, spojenou s vřelými pocity, touhami a přáními. Pomáhá kontrolovat citové výbuchy a dosáhnout nad sebou kontrolu. Je barvou sebedůvěry, nadšení, odvahy, lehce a radostně zvládnutého života. Je to barva druhé čakry. Ovlivňuje činnost dýchacího systému, prohlubuje dýchání. Napomáhá k odbourání starých tkání a k tvorbě nových, zklidňuje zažívací systém, kladně působí na činnost štítné žlázy, pomáhá mineralizovat kostní tkáň stimulací příštítných tělísek, uvolňuje křečové stavy.

Po Modré skladbě následuje barva Oranžová. Je v tónině C dur, v taktu 3/4 a tempo je Allegro giocoso. Skládá se ze tří částí a b^{a1}, jako ostatní skladby v tomto cyklu. Důležitá je v této skladbě pregnantnost, svým výrazem a přesností se podobá skladbě Žluté. První díl charakterizují terciové pasáže triol a šestnáctinových not, na které navazují precizní staccata. Dynamicky takt plyne od *piana* po silnější dynamiku. Pedalizace, oproti jiným skladbám tohoto cyklu, je v této části málo. Druhá část začíná půlovými notami, proti nim v druhém hlase navazují sestupné osminové noty. Ozdoby a skupinky not by neměly zanikat. Objevují se i terciové postupy ve staccatu, které jsou technicky obtížné při hře. Dynamicky skladba obsahuje i velké kontrasty z forte do subita *piana*. Poslední část je téměř doslovná, oproti předchozím skladbám. Celá skladba je v rychlém tempu, je technicky náročná, vyniká melodikou, rytmikou i dynamikou. Oranžovou charakterizuje hravost, "vtip" a přesnost.

2.3.8 FIALOVÁ

Symbolizuje změnu, překročení a přenesení jinam. Je to spojení dvou kontrastních, energetických faktorů, leží mezi červenou a modrou. Spojuje tak hmotný a duchovní svět. Je barvou inspirace, mystiky, magie a kouzla. Někdy značí žal, pokání, odříkání, odvrácení se od světských požitků. Lidé, kteří mají v oblibě tuto barvu jsou sensitivní, uzavření do sebe, vyhledávají samotu, daleko od hluku a zmatku. Vědci zjistili, že tato barva je velmi oblíbenou u dětí. Symbolizuje také lásku a obětavost. S přibývajícím věkem vzrůstá obliba k této barvě. Některým lidem tato barva přináší zvláštní vztah k trpělivému snášení útrap, jako k cestě osudu. Je barvou sedmé čakry. Vztahuje se k činnosti nervového systému a epifýzy. Zklidňuje napjaté svalstvo, všechny orgány a s výjimkou sleziny, podporuje tvorbu bílých krvinek, vytváří tak mírný antibiotický účinek, tlumí hnilobné procesy v žaludku a střevech, mírní horečnaté stavy.

Fialová je předposlední skladbou cyklu. Je napsána v tónině c moll, v taktu celém a v tempu označeném Andante triste. Také je rozdělena do tří částí a b¹. Hraje se pomaleji, výrazem je expresivní, teskná a temná. Krajiní části jsou ve slabé dynamice a prostřední díl je v dynamice ff, podobně jako tomu bylo např. u Modré. První část má polyfonní charakter, melodie se střídají v pravé a v levé ruce. Zpočátku se tento úsek hraje bez pedalizace. Dynamicky roste tento díl z p do f. Dynamikou ff a stejným tempem potom navazuje střední díl skladby. Následují akordické postupy, které skladbě dodávají expresivnost. I v této části je několik taktů propojující střední a závěrečný díl. V těchto taktech nalezneme sled šestnáctinových not, který by měl být zahrán v stejné silné dynamice, aby následně vyzněl návrat k tématu ve slabé dynamice. Poslední část je podobná první, jen jsou tu ruce prohozené a to tak, že levá ruka hraje to, co původně hrála pravá, a naopak. Tempo a dynamika by měly ubývat až do závěrečného taktu, který by měl být zahrán co nejslaběji.

2.3.9 ZELENÁ

Je symbolem hojnosti, růstu, nového začátku, rozvoje. Je to barva přírody, jara. Pohled na zelenou uklidňuje nervy, oživuje oči, posiluje smysly, dává pocit klidu a zotavení. Osvěžuje, zotavuje, regeneruje, uzdravuje. Působí stabilně, konstantně, vzbuzuje důvěru. Znamená také integritu, důstojnost, stabilitu, vážnost, uplatnění, perspektivu, hojnost. Podporuje koncentraci a schopnost pamatování a zapomínání. Pozitivně působí na nervózní a cholerické lidi. Je označována jako barva srdce, vyrovnanosti, harmonie, míru, naděje. Je také symbolem hledání rovnováhy a hledání pravdy. Souvisí se čtvrtou čakrou. Náleží k srdci a k plícím. Lze ji použít k léčbě akutních i chronických onemocnění.

Poslední skladbou cyklu Paleta je Zelená. Je v tónině d moll, v taktu 3/8 a v tempu Allegretto. Dělí se stejně jako předchozí skladby na tři části a b¹. Skladba je živá, veselá a slavnostně uzavírá tento cyklus. V první části se střídá levá a pravá ruka v krátkých hodnotách (osminy a šestnáctiny) hraných ve staccatu. Dynamicky se první část pohybuje od mf do ff. Střední část navazuje ve ff. Měla by být hrána slavnostně jako fanfáry, jak napovídá označení quasi trombe - jako trumpety. Návaznost k poslednímu dílu vytváří dva takty vzestupné melodie v drobných hodnotách. Závěrečný díl je podobný první části. Kontrastuje vůči střední části dynamikou v subito piano. Samotný závěr je v rychlém tempu, proto je důležité, aby noty byly výrazné a přesné.

2.3.10 Shrnutí

Závěrem se autorka pokusila vystihnout vlastní pocity skladeb/barev z poslechu Vřešťálovy Palety. Bílá skladba je jemná, čistá, působí křišťálově, jako něco nedotknutelného. Vyvolává v posluchači různé fantazijní představy a zasněnost. Je krásným a jednoduchým vyjádřením bílé barvy. Žlutá skladba je hravá, světlá, veselá. Působí lehce, nijak posluchače nezatěžuje. Povzbuzuje, nadnáší, číší z ní živost. Je třpytivým paprskem jako žlutá barva. Černá skladba zračí něco nebezpečného, spolu s představami vyvolá pocit strachu a nejistoty. Je temná, plíživá, děsivá, neodkrývá vše, ponechává si tajemství. Působí tak, že slyšíme i neslyšné. Mohla by být podkresem k nějakému napínavému filmu. Červená skladba je energická, dynamická, expresivní, průrazná. Útočí na posluchače, nenechává ho ustrnout. Lehce zneklidňuje, působí totiž velmi jistě, odhodlaně. Aktivuje s pocitem zpětné vazby. Vyvolává emoce. Růžová skladba je malebná, nenáročná, jednoduchá, jemná a lehce naivní. Prostupuje a proniká, ale nenásilně. Působí zdrženlivě, s pocitem opatrnosti. Plyne jakoby "jen tak". Modrá skladba je průzračná, třpytivá jako vodní hladina, ale také bouřlivá a chladná. Uklidňuje, umírňuje, harmonizuje, lehce zasněná. Svou silou proniká a očišťuje. Zrcadlí přírodu a její zákony. Oranžová skladba je živá, teplá, rázná, pozitivní. Nese v sobě odvahu a zároveň životní radost. Odráží v sobě spokojenost. To vše sděluje okolí. Fialová skladba je zádumčivá, mystická. Zní jednoduše, ale vyvolává otázky a myšlenky, jako by byla určena pro nějakého sofistikovaného či sensitivního posluchače. Skrývá tajemství, i když ho otevřeně odhaluje. Zelená skladba je živá, slavnostní, pozitivní. Osvěžuje, působí pevně a jistě. I přestože celý cyklus ukončuje, působí jako by mělo vše teprve začít.

Z tohoto poznatku lze říct, že skladby velmi vystihují dané barvy. Některé z nich jsou charakteristické pro dané barvy více, jiné méně, i když toto tvrzení může být také velmi individuálním pohledem, jelikož každý člověk vnímá barvy, hudbu a pocity jiným způsobem. Bylo by zajímavé vyzkoušet pokusy, např. zda by posluchači poznali dané barvy pouze z poslechu skladeb nebo experiment, kde by "barevné" skladby podpořily přímo barvy (prostřednictvím světél nebo projekce). Autorka se domnívá, že tím by prožitek hudebních barev byl umocněn. Některé z těchto skladeb autorka hrála a může tak potvrdit, že i z hlediska interpretace mají skladby svou působnost podobnou jako na posluchače. V závěru lze říci, že hudba a výtvarné umění jsou takové tvůrčí směry, které působily na člověka a působit i nadále budou. Jejich inspirací a prolnutí je mnoho. Jejich propojení jen podtrhuje a umocňuje daný proces či výsledek.

3. Výtvarné umění inspirované hudbou

3.1 Historický nástin

Výtvarné umění, podobně jako hudba, je odrazem daného historického období či právě prožívaného okamžiku. Reaguje na dobu, civilizaci, lidské počínání, revoltuje, obhájí názory (často) obyčejných lidí, umožňuje vyjádřit se a ukázat "světu" svůj názor. Zasahuje do nitra umělce, ale i diváka. Oslovuje široké vrstvy lidí. V mnoha případech se stává úspěšným (dnes bychom mohli užít slovo "populárním") až s odstupem - s odezněním doby, ve které přímo reagovalo na současnou situaci neobvyklým způsobem a zpravidla tím bylo dílo nepochopeno, odmítáno, zavržováno.

Všechna umění se vzájemně propojují. Dalo by se spekulovat nad tím, zda by mohlo existovat jedno bez druhého. Dle autorčina názoru se vzájemně inspirují, prolínají, ale i ovlivňují nepřímo. Jejich inspirace a průniky jsou různé, od prostého záznamu a zobrazení skutečnosti, přes plány realizací, až po samotný proces tvorby či výsledné dílo.

V dřívějších dobách propojení umění nebylo tak markantní jako v současné době. Dochovalo se mnoho vyobrazení hudebníků s různými hudebními nástroji, zpěváků a tanečníků, hudebních nástrojů, hudební produkce. Můžeme tak zjistit, při kterých příležitostech se hudba provozovala a jaké nástroje se užívaly, jednoduchá vyobrazení vypovídají o tvaru a rozměrech nástrojů, o způsobu hraní či úboru hudebníků. Např. v období české hudební gotiky nalezneme méně deskových obrazů a soch s hudebními motivy než knižních maleb. Souviselo to s odporem církve k instrumentální hudbě. Vyskytují se spíše nástroje církví tolerované, a to harfa (jako atribut krále Davida) a nástroje trsací (nástroje andělů)³². Hudební motivy dále nalezneme v žánrových scénách či náboženských námětech (klanění tří králů, pastýřské scény apod.). Zobrazovány byly také múzy nebo patronka hudebníků sv. Cecílie³³. Sv. Cecílie: atributy růže a varhany nebo housle a múzy jako bohyně všech umění - bylo

³² Např. obraz P. Marie s chórem andělů z Boru u Tachova, Osecký oltář, reliéf Trůnící madona mezi anděly z Koskovic u Legnice.

³³ Např. umělci C. Saraceni, P. P. Rubens, R. Santi, Q. Reni, v hudbě G. F. Handel, H. Purcell, A. Scarlatti, B. Britten, J. Stivín.

jich devět: Euterpé - múza hudby (s flétnou), Polyhymnia - múza hymnického a sborového zpěvu (zahalená, zamyšlená).³⁴

Hudební nástroje byly i v pozdějších letech zobrazovány, ale jako symboly, např. dudy jako živel lidový, nevázaný, naproti tomu kytara, loutna jako zobrazení vyššího společenského stavu, viz Pieter Brueghel Svatební tanec, Selská svatba, Selský tanec, Chlípnost (7 hříchů), Triumf smrti, Setkání masopustu s postem aj. Velmi zajímavou symboličnost nalezneme v pravém křídle triptychu Zahrada rozkoší od Hieronyma Bosche z roku 1503 - 1504. Křídlo je nazýváno Peklo hudebníků, kde je potrestání hříšníků vyjádřeno pomocí hudebních nástrojů ("vpletení hříšníka do lyry, utrpení hříšníka připoutaného ke krku loutny, hříšník točící klikou niněry, hříšník padající do obřího altového pommeru, hříšník uzavřený v bubnu, na který hraje obluda, hříšník zacpávající si uši před hlasem trubky se smyčcovým vinutím, hříšník použitý jako srdce zvonu atd."³⁵) a nad tím vším dominuje obscénní symbol dud. Zobrazení hudebníků nalezneme také u nizozemských malířů, jako např. Frans Hals, Hendrik Terbrugghen, George Don, David Teniers, Adriaen van Ostade, Peter Paul Rubens, Jacob Jordaens a další. V rokoku se do tvorby dostává idyličnost a alegorie. Příkladem jsou porcelánové plastiky Johanna Kändlera (např. dvacetičlenný opičí orchestr) nebo slavná Caprichos (č.38) od Francisca de Goyi, či Mezzetin od Jeana Antoina Watteau.

Přímé spojení umění přinesl vznik opery v 17. století, kdy v roce 1637 bylo v Benátkách postaveno první veřejné divadlo. Tento typ budovy s hledištěm a jevištěm otevřel prostor nejen pro architekty, ale nově pro jevištní výtvarníky (např. Giacomo Torelli, 1604 - 1678). Scéna a kostýmy byly (a stále jsou) pro mnohé známé umělce další možnou realizací, např. Pablo Picasso vytvořil scénu a kostýmy pro Igora Stravinského Pulcinellu r. 1920, Fernand Léger pro Dauris Milhaudovo Stvoření světa, Marc Chagall pro balety I. Stravinského Pták Ohnivák a Svatba, z českých výtvarníků působili v Národním divadle v Praze např. Alois Waschman, František Tichý, František Muzika. Ideál uměleckého díla přinesl Richard Wagner ve svém Gesamtkunstwerk -

³⁴ Kalliope - epické básnictví (voskové tabulky a rydlo), Erató - milostná poezie (s lyrou v levé ruce a s Érotem), Thaleia - veselé básnictví a komedie (divadelní škraboška a pastýřská hůl), Melpomené - tragedie (tragická maska a na hlavě břečťan), Terpsichoré - tanec (s lyrou), Kleió - dějepisectví (svitek rukopisu), Úrania - astronomie (globus).

³⁵ Pajurek, Václav: Výskyt hudebních nástrojů v deskové malbě a sochařství v období 1350 - 1450 na území Čech a Slezska. (In. Pečman, R. : Hudba a výtvarné umění).

tzn. umělecké dílo jako syntéza všech umění (hudba, poezie, tanec, pantomima, obraz, socha, architektura).

Jedna z nejobecnějších souvislostí výtvarného umění a hudby je dána tím, že hudba ke svému provozování potřebuje prostor. Architekti chrámů, divadel a koncertních sálů museli počítat s tím, že v daném prostoru bude znít hudba určitého stylu. Chrámy vytvářely dlouhý dozvuk, a proto se nejvíce hodily pro tvorbu gregoriánského chorálu, př. Santa Maria Maggiore v Římě - dozvuk 2,5 sekundy. Dále se v chrámech uplatňovala dvojsborová technika a zpěv s varhanami, k tomu sloužily oddělené apsidy a kůry. Od vzniku prvního veřejného divadla v Benátkách se začaly stavět další operní divadla v jiných zemích. Postupem času se přidaly divadla dvorská, v českých zemích např. Český Krumlov (1680), Kuks (1724). Koncertní sály Concertgebouw v Amsterdamu, Symphony Hall v Bostonu a Gewandhaus v Lipsku patří dosud k akusticky nejlepším sálům. I elektronická hudba podnítila vznik staveb vyhovujících jejím akustickým možnostem, např. Royal Festival Hall v Londýně nebo berlínská Filharmonie.

3.2 Rozmanitost 20. století

S příchodem 20. století a jeho nových směrů se začíná výtvarné umění a hudba k sobě velmi přibližovat. V impresionismu se projevuje silná barevnost hudby (Claude Debussy), podobně jako v obrazech významných umělců; např. Édouard Manet - Pištec, Edgar Degas - Tanec, Hudebníci v orchestru, Auguste Renoir - Dvě dívky u klavíru. Hudební náměty se dostávají do obsahu děl, ale i do jejich názvů, např. James McNeill Whistler: Nocturno v modré a zlaté, Symfonie v bílé, Harmonie ve fialové a žluté. S příchodem geometrické abstrakce se hudba a výtvarné umění prolíná v mnoha směrech. Metodika linií a barev je přirovnávána k číslovanému basu, užívá se i pojmu dominanty. "Harmonie obrazu se odpoutala od umělcova temperamentu a podřídila se zákonům autonomní kompozice jako v hudební skladbě."³⁶ Hudební spojení nalezneme např. v obrazech Františka Kupky: Dvoubarevná fuga, Filozofická architektura (výtvarně vyjadřující akordy), Roberta Delaunaye: Nekonečný rytmus, Victora Servranckxe: Opus 38, Josefa Alberse: Fuga. Přibývá umělců, kteří tvoří výtvarně, ale zároveň jsou i hudebními skladateli. Vasilij Kandinskij projevuje svou hudebnost

³⁶ Pijoan, J.: Dějiny umění 9.

ve svém abstraktním expresionismu (období 1907 - 1913), např. v obrazech Velká fuga, Scherzo, Improvizace, Tvar rohu (kde rytmus hraje podobnou roli jako v hudbě), Žlutý zvuk (jevištní hra) aj. Dalším významným jménem je autor dodekafonní hudby Arnold Schönberg, člen skupiny Der Blaue Reiter, známý především svými autoportréty a portréty.

I v dalších směrech dvacátého století jako byl kubismus, fauvismus, futurismus aj., byl vliv hudby značný, např. P. Picasso: Děvče s mandolínou, Tři hudebníci, Tři tanečnice, Hráči na akordeon, Kytara, Hudební nástroje; F. Léger: Tři muzikanti; Henri Matisse: Hudba, Lekce na klavír, Tanec, Jazz (kniha vystřihovánek), Paul Klee: Houslista, M. Chagall: Zelený houslista, Modrý houslista, Hudební klaun, Pan, Jaro, Pád anděla, Opuštěnost, Svatebčani na Eiffelce, Život; Giacomo Balla: Linie na papíře, Houslistovy ruce; Umberto Boccioni: Hluk ulice vnikl do domu; Robert Delaunay: Barevné rytmy, Rytmus bez konce, Rytmus; František Kupka: Klávesy piana, Jazz I., Jazz II.; Piet Mondrian: Broadwayské boogie woogie, Vítězné boogie woogie.³⁷ Velmi propojený směr s hudbou a poezií byl orfismus (orfický kubismus). Název tomuto směru dal básník Guillaume Apollinaire. Vznikl odštěpením od kubismu roku 1913 berlínskou výstavou Roberta Delaunaye. "Umělci orfismu čerpali inspiraci z analogie o metodice linii a barev a vytvářeli tak jakousi polyfonii - harmonie obrazu se odpoutala od umělcova temperamentu a podřídila se zákonům autonomní kompozice podobně jako v hudební skladbě. Byl kladen důraz na rytmus a díla byla bohatě prostoupena hudebností na základě vizuálního dynamismu. Na rozdíl od víceméně monochromatického přísného kubismu onoho období byl orfismus výrazně poetický, barevný a životný... Jednoduché a výstižné kompozice orfismu působily pohybem a vibrací, vířivým barevným rytmem světla a zvuku v odstupňovaných barvách točících se spirál a kruhů, mluvily mistrovskou. Každá barva a odstín měly na plátně zvláštní úlohu, která byla včleněna do geometrických forem jako noty do osnovy hudební partitury. Vyvolávala dojem dynamického pohybu postupujícího v čase ve zdánlivé rotaci, jako kdyby se její prstence točily a vyluzovaly na obrazové ploše melodii přehlušující účinek geometricky vymezených segmentů. Orfismus byl celkovým výrazem úsilí o vytříbení principu harmonie a číslovaného basu v malířství."³⁸

³⁷ Dále např. Georges Braque, Juan Gris, William Michael Harnett, Luigi Russolo (hluková hudba, manifest Umění hluku 1913), Edvard Munch, Antonio Gaudí, Aubrey Beardsley, Henry van de Velde, Mikalojus Konstantinas Čiurlionis atd.

³⁸ http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=87

Někteří umělci přímo vyházejí z hudební formy. Nejvíce se setkáme s formou fugy (P. Klee, V. Kandinskij, M. K. Čiurlionis, F. Kupka, F. Muzika,), dále s formami preludium a nocturno (M. K. Čiurlionis, J. McN. Whistler, Z. Burghauserová) nebo s cyklickou formou sonáty, např. v Sonátě jara M. K. Čiurlionise.

Hudební motivy se objevují nejen v malbě, ale také i v sochařství, např. Edgar Degas: Tanečnice, Ernst Barlach: Zpívající ženy, Zpívající muži, Rudolph Belling: Trojitý akord, v tvorbě Jeana Dubuffeta (který byl sochař, architekt, člen skupiny Cobra, vytvářel své vlastní desky 1961). V architektuře můžeme najít hudebnost např. v Tančícím domě v Praze z roku 1996, který navrhl Vlado Milunić spolu s Frankem O. Gehrym. Jako inspirace jim byl taneční pár Fred Aster a Ginger Rogersová. Architekturu a hudbu lze spojovat i z jiného úhlu pohledu, jako tomu je např. v moderním Hudebním hotelu nhov v Berlíně.³⁹ Nalezneme zde několik projektorů a projekčních pláten, high - endové ozvučení, kabelové spojení s nhov Music Suite v osmém patře, či profesionální nahrávací studio. Architektonickou zajímavostí jsou např. tzv. „zpívající“ fontány. U některých vzniká hudba dopadem vody na kovové desky (např. Zpívající fontána před Letohrádkem královny Anny), u jiných je propojené proudění vody s produkcí hudby a hrou světla (např. Křížikova fontána v Praze, Zpívající fontána v Mariánských Lázních).

3.3 Současnost a vybraní umělci

V současnosti bychom si snad jedno umění bez druhého nedokázali ani představit. Jsou úzce spjaté, především kvůli médiím - televize, reklama, film, internet, rádio, aj. Hudební průmysl v sobě skýtá řadu inspirativních výtvarných možností - užití grafického designu ve výrobě CD (obaly, booklety apod.), v plakátech, propagačních materiálech či samotná image hudebních umělců může být výtvarným počinem. Zářným příkladem toho plně využívá skupina The Residents⁴⁰. Čím dál více se můžeme setkat

³⁹<http://earch.cz/clanek/6270-music-hotelnhowberlin-zazitek-vsech-smyslu.aspx?galleryID=16163#fotogalerie>

⁴⁰ Skupina působící od 70. let, řadí se k avantgardní hudbě a multimediálním projektům, vydali přes 60 alb, také mnoho videí a krátkých filmů, jejich alba jsou zdařilým výtvarným počinem (grafika, koláže), vystupují v kostýmech, aby zůstali v anonymitě, nejznámější je kostým, kde mají místo hlavy velké oční bulvy s cylindrem a frak. Viz příloha č. 10.

s plošnými projekcemi na koncertech, které doplňují celkovou atmosféru právě prožívaného hudebního zážitku. Některé alternativní hudební skupiny užívají i projekce přes meotar či diapozitivy, z českých např. skupina Hm...⁴¹ nebo skupina DVA⁴².

Hudby a zvuků využívají výtvarní umělci při výstavách, happeningu, performanci, ve videoartu apod. Nalezneme i umělce, kteří z hudby a zvuku vycházejí, jako jsou např. opticko - akustické kresby. Z českých umělců se akustickými kresbami zabýval např. **Milan Grygar**⁴³. Nahrával si zvuk kresby na magnetofonový pásek. "Od roku 1965 se začal zabývat vztahem kresba - zvuk. V následujícím roce poprvé vystavil akustické kresby spolu s jejich magnetofonovou nahrávkou. Tyto Nové kresby jej uvedly do souvislosti s proudem Nové hudby. Následovaly velké kresby a obrazy jako záznamy pohybu ruky. Další konsekvencí byly kresby mechanicko - akustické, v nichž jako kreslících nástrojů užil zvučících mechanismů. Od roku 1967 vznikala nová obsáhlá série pod společným názvem půdorysné partitury, v nichž má kresba kompoziční osnovu jako projekce rozprostřeného zvuku. V roce 1970 Grygar uskutečnil v pražské Alšově síni akci nazvanou "Audiovizuální vztahy", při níž realizoval akustickou kresbu a provedl jako neopakovatelnou událost hmatovou kresbu, do níž autor vstupuje jako fyzická osoba, uskutečňující kresbu prsty bez kontroly zrakem."⁴⁴ Do současnosti své kresby a obrazy vytváří jako partitury na různém principu, také se zabývá kresbami zvukoplastickými, kresbami mechanickými předměty, tvoří černé a bílé obrazy apod. Jeho prostorové partitury jsou grafickým modelem, který se mohl stát objektem zhudebnění. Grygarovy akustické kresby vydal Supraphon na dvou gramofonových deskách (r. 1969, 1976).

Dalším zajímavým umělcem v současnosti na české scéně je **Petr Nikl**.⁴⁵ Věnuje se výtvarným a divadelním performancím. Se skupinou Lakomé Barky vydal desky: Nebojím se smrtihlava (2004) a Přesletec (2006). Sám pořádá koncerty, na kterých vystupuje v převleku, mívá své masky, užívá rozličných nástrojů k hraní (např. dětský

⁴¹ Pro představu můžeme vidět v některých písničkách na záznamu z koncertu, viz www.youtube.com - Hm...skupina křest.

⁴² Viz www.youtube.com - DVA - Tatanc, Három, Kerom, Nanuk, Vals Liepaja, Numie aj.

⁴³ Příloha č. 11 a č. 12.

⁴⁴ <http://www.czechdesign.cz/index.php?lang=1&status=c&clanek=1066>

⁴⁵ Malíř, hudebník, divadelník, fotograf. Narozen roku 1960. Byl členem skupiny Tvrdohlaví. Získal cenu Jindřicha Chaloupeckého roku 1995. Píše knihy pro děti, které si sám ilustruje - Záhady, Lingvistické pohádky, Jeleňovití aj. Je členem skupiny Mehedaha.

stolní fotbal) a zpěvu. Nově vystupuje i v uskupení Sváteční pop⁴⁶, spolu s M. Caisem, O. Smeykalem a J. Hradilem. Vystupují v kostýmech, pracují se světlem, netradičními zvuky a vizuálně používají různých velkých vyrobených objektů, přičemž na některé z nich i hrají.⁴⁷ Nikl je také známý díky svým putovním výstavám Orbis Pictus. Jedná se o interaktivní expozice (Brána do světa tvořivé lidské fantazie, Labyrint světla, Leporelohra), na kterých se podílí několik českých i zahraničních umělců. "Jednotlivé expozice se snaží rozvíjet imaginaci a fantazii prostřednictvím interaktivních nástrojových objektů. Jednotlivé instrumentální soubory se zaměřují zejména na fenomén hry - na kreativní poznávání světa i sebe sama skrze vlastní smysly. Hlavním tématem je vytvořit komunikační kanál jdoucí napříč národnostními příslušnostmi, sociálními vrstvami či náboženskými vyznáními. Projekt nejenom zrcadlí sílu tvořivé touhy po poznání, ale dokazuje, že fenomén hry dokáže fungovat jako univerzální komunikační prostředek bez ohledu na národnost, náboženství či věk, a tím zhmotňuje a rozvíjí nadčasové myšlenky J. A. Komenského."⁴⁸ Umělci ve svých objektech využívají hru světla, stínů, zvuků, pohybů,...a zapojují do této velkolepé hry každého návštěvníka výstavy. Ze zahraničních umělců je velmi zajímavou umělkyní **Morgan O'Hara**⁴⁹. O'Hara sleduje lidský pohyb rukou, které člověk zapojuje do běžné činnosti v životě. Kreslí jednou nebo oběma rukama s jednou či více tužkami. Zachycuje lidi, když mluví, pracují, rodí, cvičí bojové sporty, hrají na nástroje, apod. Pohyb produkuje život, život vytváří pohyb. Na svých performancích vystupuje z různými hudebníky, kteří zpětně bezprostředně zase reagují na její kresby. Některé kresby dále zpracovává v nástěnné malby, kde ponechává z kresby pouze negativní siluetu. K závěru této kapitoly jsem vybrala jen několik jmen zajímavých umělců, zajisté bychom zde mohli uvést mnoho dalších, jako např. Nam June Paik, Sarah Joncas, Milan Knížák, Zuzana Ištvanová, Inge Kosková, Vladimír Franz, Božena Kjulleněnová, atd.

⁴⁶ "Sváteční pop je unikátní propojení hyperaktivních výtvarníků a hudebníků Petra Nikla, Milana Caise, Ondřeje Smeykala a Jiřího Hradila, kteří našli společnou performanční řeč, na hranici poetiky kabaretu, ambientu, soliterního písničkářství a úderné tancovačky. To vše v hávu ryzí audiovizuální improvizace." Viz http://www.gvuo.cz/archiv/2010/orbis/orbis_programy1.html

⁴⁷ Viz www.youtube.com - Sváteční pop Audio - bio - graf! nebo záznam z divadla Archa. nebo http://www.youtube.com/watch?v=-_f297TIGw0

⁴⁸ <http://www.orbis-pictus.com/o-projektu-orbis-pictus-aneb-----p13.html>

⁴⁹ Příloha č. 13, č. 14 a č. 15.

Tato kapitola podtrhuje propojenost hudby a výtvarného umění, poukazuje na různé možnosti a cesty, kterými se umělci ubírali a ubírají, od nepřímého ovlivňování až po to přímé. Zajímavostí také je, že mnoho výtvarných umělců je zároveň i hudebními skladateli. Umění zobrazuje danou skutečnost, přetváří ji a mění, inspiruje se a v některých případech se od ní záměrně vzdaluje. V současnosti je přítomnost obou umění dohromady samozřejmostí. Málokdo si v dnešní době dokáže představit jedno bez druhého. Souvisí to i s rychlým technickým rozvojem (nové technologie skýtají více možností). Můžeme se jen domnívat, kam se až tato propojení, inspirace a průniky umění dostanou. A i přes rychlý vývoj doby a množství umělců a jejich umění, doufejme, že umění přetrvá.

Závěr

Umění je prostor, kde se člověk může vyjádřit a projevit. V literatuře, divadle, filmu, poezii, hudbě, výtvarném umění atd. se otiskují názory, emoce a myšlenky autorů, které poté přejímají interpreti vkládající dále své názory, emoce a myšlenky. To vše vstřebávají diváci, posluchači, čtenáři, kteří si utvářejí vlastní názory a po svém prožívají danou skutečnost, případně se inspirují ke své tvorbě.

Hudba a výtvarné umění jsou oblasti, které významně vstupují do života člověka a ovlivňují jej. Jsou to oblasti, které fungují jedna bez druhé, ale propojí-li se dohromady, vznikne tím nespočet různých variant, jež umožňují umělcům a hudebníkům vytvářet nová díla. Tato umění mají k sobě velmi blízko. Spojují je vnější i vnitřní okolnosti. Jedná se především o čas a prostor. Neméně důležitou složkou je smyslové vnímání člověka, které je umocněno tím, když se hudba a výtvarné umění spojí a působí tak na více smyslů. Oba druhy umění sblížuje také stejná terminologie (např. pojmy: rytmus, barva, forma, kompozice, dynamika, harmonie, linie, dominanta aj.), která v mnoha případech značí stejnou podstatu. Jsou to oblasti, které se vzájemně inspirují anebo se přímo prolínají, z čehož vznikají např. hudebně výtvarné projekty či audiovizuální kompozice. Spojení těchto dvou umění můžeme hledat i v jiných oblastech, jako tomu je např. v propojení hudební a výtvarné výchovy nebo muzikoterapie a arteterapie.

Umění se vyvíjelo spolu s člověkem. Už v době pravěké mělo své místo a funkci. Je odrazem daných historických období, ale i právě prožívané skutečnosti. Umění je prostředkem lidské komunikace – reaguje na dobu a lidi, dává prostor vyjádřit se, oslovuje ostatní. Hudba a výtvarné umění zpočátku existovali spíše vedle sebe. Čím více se blížíme současnosti, tím jsou jejich inspirace a průniky četnější, a to od prostého záznamu a zobrazení skutečnosti, přes plány realizací, až po samotný proces tvorby či výsledné dílo. Nelze přesně specifikovat, zda se hudba inspiruje výtvarným uměním či naopak výtvarné umění hudbou. Některá propojení jsou příliš těsná, jako např. hudební grafika a grafická hudba. V některých případech jsou ale tyto inspirace zřetelné. Především se jedná o hudební kompozice, které jsou inspirovány výtvarným dílem – obrazem, výtvarnými technikami nebo barvami. Stejně tomu tak je i ve výtvarném umění ovlivněném hudbou nebo zvukem, nejvíce v 20. století a současnosti.

Zajímavostí také je, že mnoho výtvarných umělců je zároveň i skladateli/hudebníky a naopak.

Cílem této práce bylo najít a poukázat na vzájemné vlivy a inspirace mezi hudbou a výtvarným uměním. Téma je příliš široké na to, aby zde bylo řečeno vše. Přesto jsem se pokusila nastínit některé souvislosti mezi hudbou a výtvarným uměním, různé varianty inspirací a prolnutí mezi uměními, u kterých jsem vždy uvedla významné nebo nejzajímavější autory a díla. Klavírní cyklus Paleta od Jiřího Vřešťála je názornou ukázkou, kde jsem na základě charakteristiky barev, krátké hudební analýzy a poslechu došla k závěru, že oba druhy umění mohou působit stejným dojmem a jejich možné propojení jen umocňuje a podtrhuje daný proces či samotný výsledek.

Shrnutí

Hlavním cílem této bakalářské práce je poukázat na vzájemné vlivy a inspirace mezi hudbou a výtvarným uměním, na které lze nazírat z mnoha úhlů pohledu.

Práce má tři části, které jsou dále členěny. První pojednává o umění všeobecně, hledá spojitosti mezi uměními. Zaměřuje se na vztah hudby a výtvarného umění. Poukazuje na společné okolnosti (čas, prostor, smyslové vnímání člověka, stejná terminologie) a oblasti, kde se tyto umění propojují (hudební a výtvarná výchova, audiovizuální kompozice, hudebně výtvarné projekty). Druhá kapitola se zabývá hudbou, která se inspiruje výtvarným uměním. Jedná se o hudební grafiku a grafickou hudbu, skladby inspirované výtvarným dílem (obrazem, výtvarnou technikou nebo barvami). Zaměřuje se na klavírní cyklus Paleta od Jiřího Vřešťála. Na základě poslechu, krátké hudební analýzy skladeb a charakteristice barev se autorka zamýšlí nad působností skladeb ve významu barev. Třetí kapitola se zabývá výtvarným uměním, které se inspiruje hudbou nebo zvukem. Nastiňuje v historickém sledu různé inspirace těchto umění. Poukazuje na současnost, kde je podnětů mnohem více. Uvádí příklady umělců a jejich děl.

Summary

The main object of this bachelor's thesis is to refer the mutual influences and inspirations among the music and art, which may be regarded from many angles.

This thesis has three parts, which are further subdivided. The first part deals with art in general, looking for links between the various arts. It focuses on the relationship of music and fine arts. It refers to the common factors (the time, the space, the human sensory perception, the same terminology) and the areas where the arts connect through (music and art education, audiovisual works, musically art projects). The second part deals with music which is inspired by fine art. This is the music graphics and the musical graphics, the compositions inspired of artwork (the paintings, the art technique or the color). It focuses on the piano cycle called *Palette* by Jiří Vřešťál. The author examines the application of the compositions in the meaning of colors on the basis of listening, short music analysis of compositions, the characteristics of color. The third part deals with the fine art which is inspired by music or sound. In the historical sequence it foreshadows different inspirations in these arts. It refers to the present, where are much more stimulations. This part features examples of artists and their works.

Seznam pramenů a literatury

Literatura:

DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Hudba a výtvarné umění*. Praha: Československá akademie věd, 1982.

PEČMAN, Rudolf. *Hudba a výtvarné umění. Symposium ve Frýdku Místku 25. - 26. listopadu 1977*. Frýdek Místek: Okresní vlastivědné muzeum, 1978.

PIJOAN, José: *Dějiny umění 9*. Praha: Odeon, 1983.

DYTRTOVÁ, Kateřina: *Interpretace umění ve výtvarné výchově*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2002. s. 65 -68.

HULKE, Maria Waltraud: *Magie barev*. Kniha o léčivé moci barev a jejich působení na lidské tělo, duši a ducha. Praha: Nakladatelství Pragma, 1996.

PALOUČEK, Jan: *Poselství barev*. Brno: Integrál, 2009.

MATĚJČEK, Antonín. Výtvarné umění a hudba. In: MATĚJČEK, Antonín. *Cesty umění*. Praha: Odeon, 1984. s. 118 - 122.

Diplomová a bakalářská práce:

ZAPLETALOVÁ, Lucie: *Jiří Vřešťál a jeho klavírní tvorba*. Olomouc, UP Olomouc PdF, 2008.

MATULOVÁ, Jana: *Barevná hudba*. Brno, Masarykova univerzita, 2008.

Notový materiál:

VŘEŠŤÁL, Jiří: *Paleta*. Cyklus klavírních črt. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1955.

Internetové zdroje:

(obsah stránek aktuální ke dni 5.4.2011)

Wikipedia

www.wikipedia.org

hesla: Futurismus, Gesamtkunstwerk, Múzy, Petr Nikl, Sedm svobodných umění, Svatá Cecílie, Synestezie, Tančící dům, The Residents, Umění.

Notační systémy

<http://www.vesmir.cz/files/file/fid/2434/aid/184>

SPAM: Another Brick

http://www.rozhlas.cz/radiowave/waveculture/_zprava/spam-technologie-hledacstvi--850899

Průniky a paralely současného umění

<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=38027>

Orfismus

http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=87

Berlínský hotel

<http://earch.cz/clanek/6270-music-hotelnhowberlin-zazitek-vsech-smyslu.aspx?galleryID=16163#fotogalerie>

Milan Grygar - životopis

<http://www.czechdesign.cz/index.php?lang=1&status=c&clanek=1066>

Petr Nikl

<http://www.petrnikl.cz/>

<http://www.orbis-pictus.com/>

http://www.gvuo.cz/archiv/2010/orbis/orbis_programy1.html

Morgan O'Hara

<http://www.morganohara.com/>

<http://www.advojka.cz/archiv/2006/41/listy-z-knihy-zivota-morgan-ohara>

Hudba:

Hm...

<http://www.youtube.com/watch?v=aFEE56t3sZU&feature=related>

DVA

<http://www.youtube.com/watch?v=sheRGpiO-Is&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=H4iZaI-u8U8&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=3BwMNDcvGLU&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=Wc6g3Gv6J4c&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=NUb2vkJHlhk&feature=related>

Sváteční pop

<http://www.youtube.com/watch?v=P-iFyx7U32w&feature=related>

http://www.youtube.com/watch?v=-_f297TIGw0

Seznam příloh

Příloha č. 1 - E. Schulhoff a O. Gabriel: Deset témat, Čtvrté téma, 1919

Příloha č. 2 - K. Adamus: Básně - partitury, strojopis, 1973 –1976

Příloha č. 3 - K. Adamus: Básně - partitury, strojopis, 1973 –1976

Příloha č. 4 - P. della Francesca: Setkání královny ze Sáby a krále Šalamouna

Příloha č. 5 - V. Hartmann: Balet nevylihnutých kuřátek

Příloha č. 6 - V. Hartmann: Baba Jaga/ Domek na kůří nožce

Příloha č. 7 - V. Hartmann: Velká brána Kyjevská

Příloha č. 8 - A. Schönberg: Autoportrét

Příloha č. 9 - B. Martinů

Příloha č. 10 - The Residents

Příloha č. 11 - M. Grygar: Živá kresba, 2001

Příloha č. 12 - M. Grygar: Akustická kresba, 1986

Příloha č. 13 - M. O'Hara: Pohyb rukou skladatele Pierre Boulez během dirigování London Symphony Orchestra - Stravinskij: Petruška, Carnegie Hall, New York, 13.3.2000

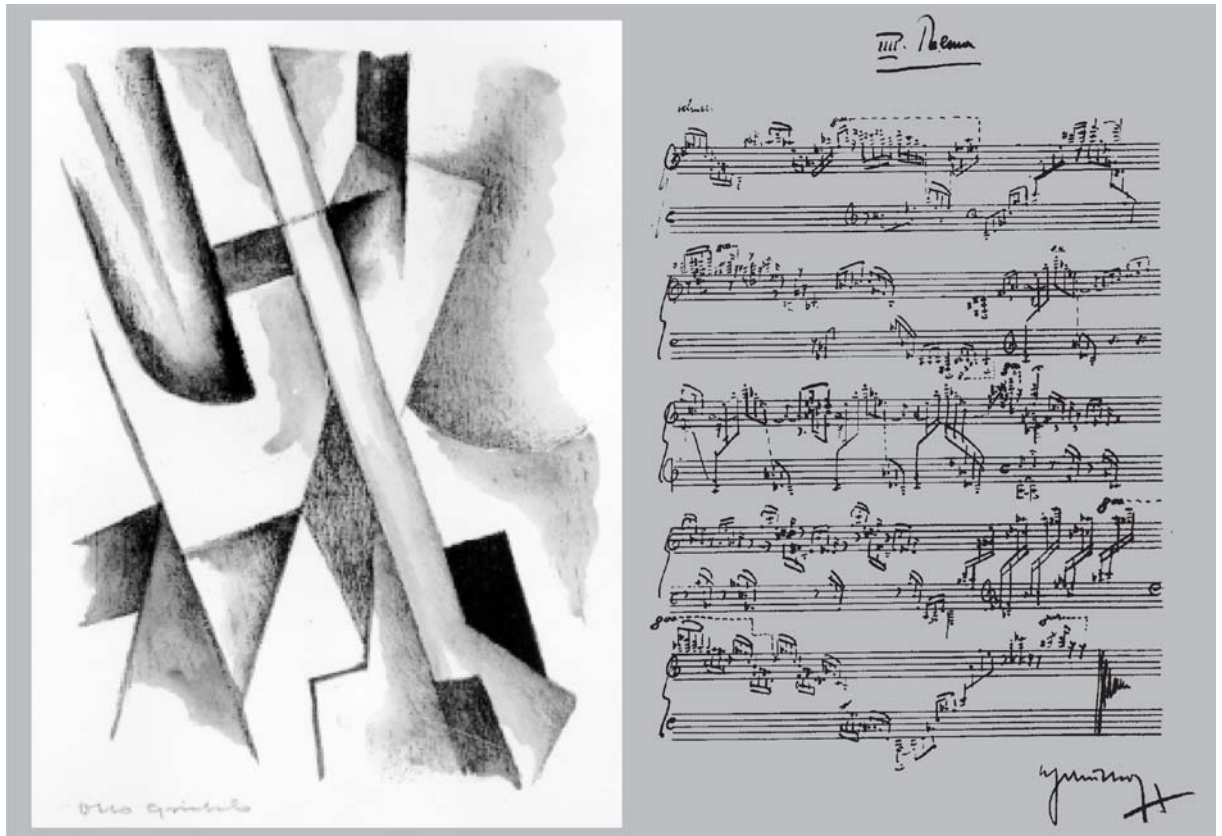
Příloha č. 14 - M. O'Hara: Pohyb rukou pianistky Marthy Argerich, při provádění první věty Allegro con brio Beethovenova klavírního koncertu, Carnegie Gall, New York, 28.10.2001

Příloha č. 15 - M. O'Hara: performance s Brandonem Evansem (saxofonista), Marianne Novobatzky Studio Soho, New York, 1998

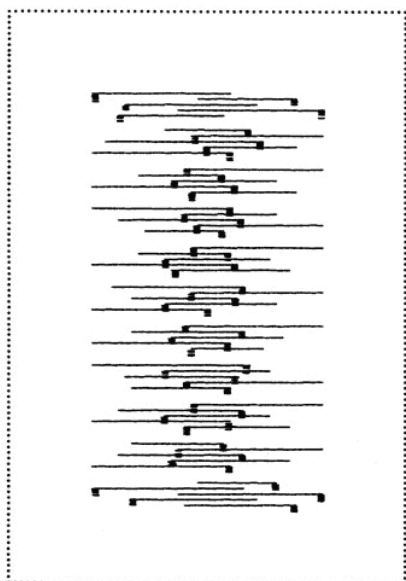
Příloha č. 16 – CD: M.P. Musorgskij – Obrázky z výstavy (Bratislava orchestra, Ondrej Lenárd), B. Martinů – Fresky Piera della Francesca,(K. Ančerl, Czech philharmonic orchestra) J. Vřešťál – Paleta (záznam Lucie Zapletalové)

Přílohy

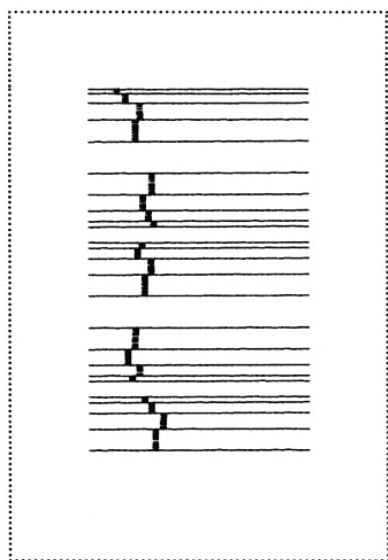
Příloha č. 1: E. Schulhoff a O. Gabriel: Deset témat, Čtvrté téma, 1919

Příloha č. 2: K. Adamus: Básně - partitury, strojopis, 1973 -1976

Příloha č. 3: K. Adamus: Básně - partitury, strojopis, 1973 -1976

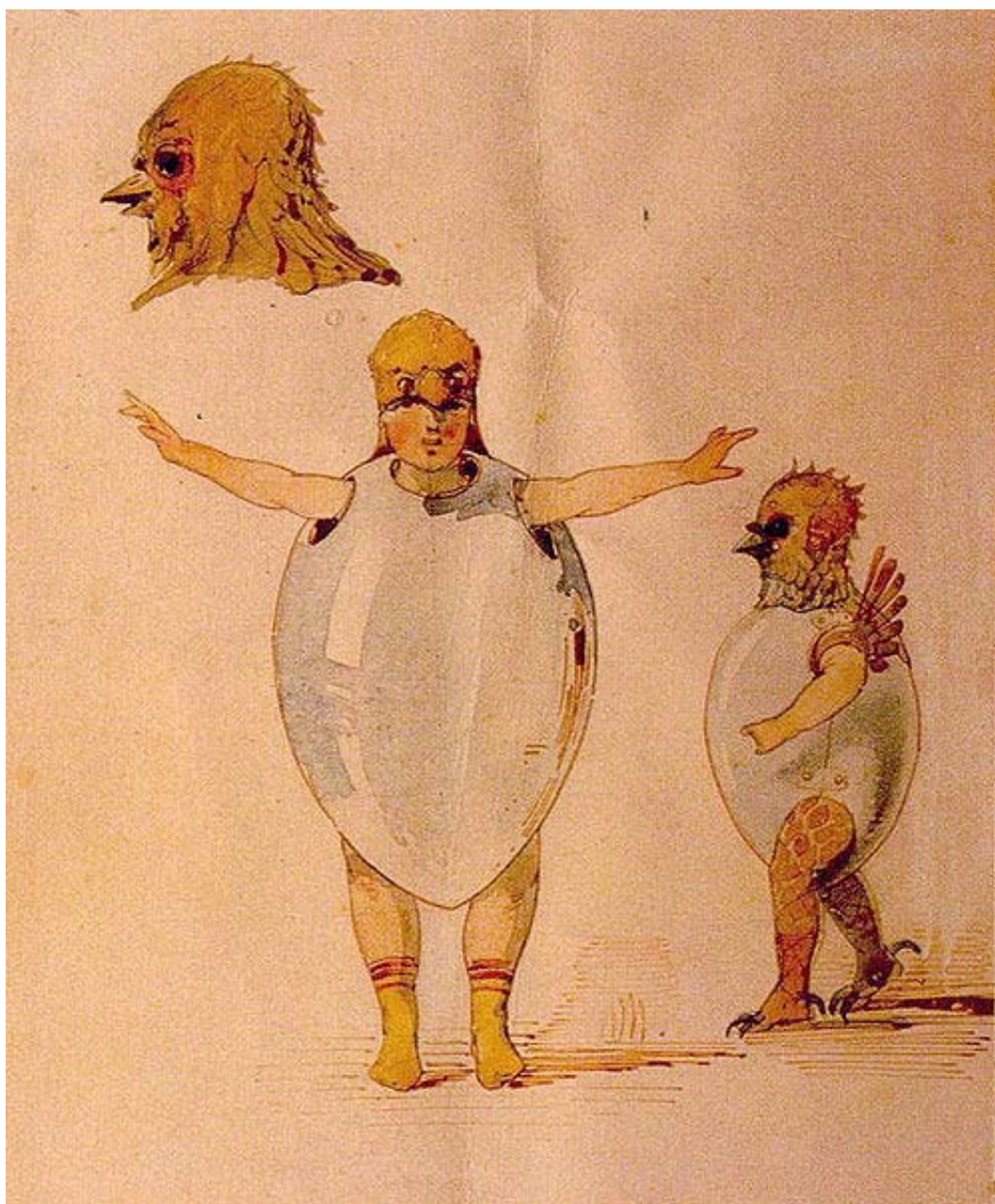

Handwritten signature and date: Vlad. Adamus 76

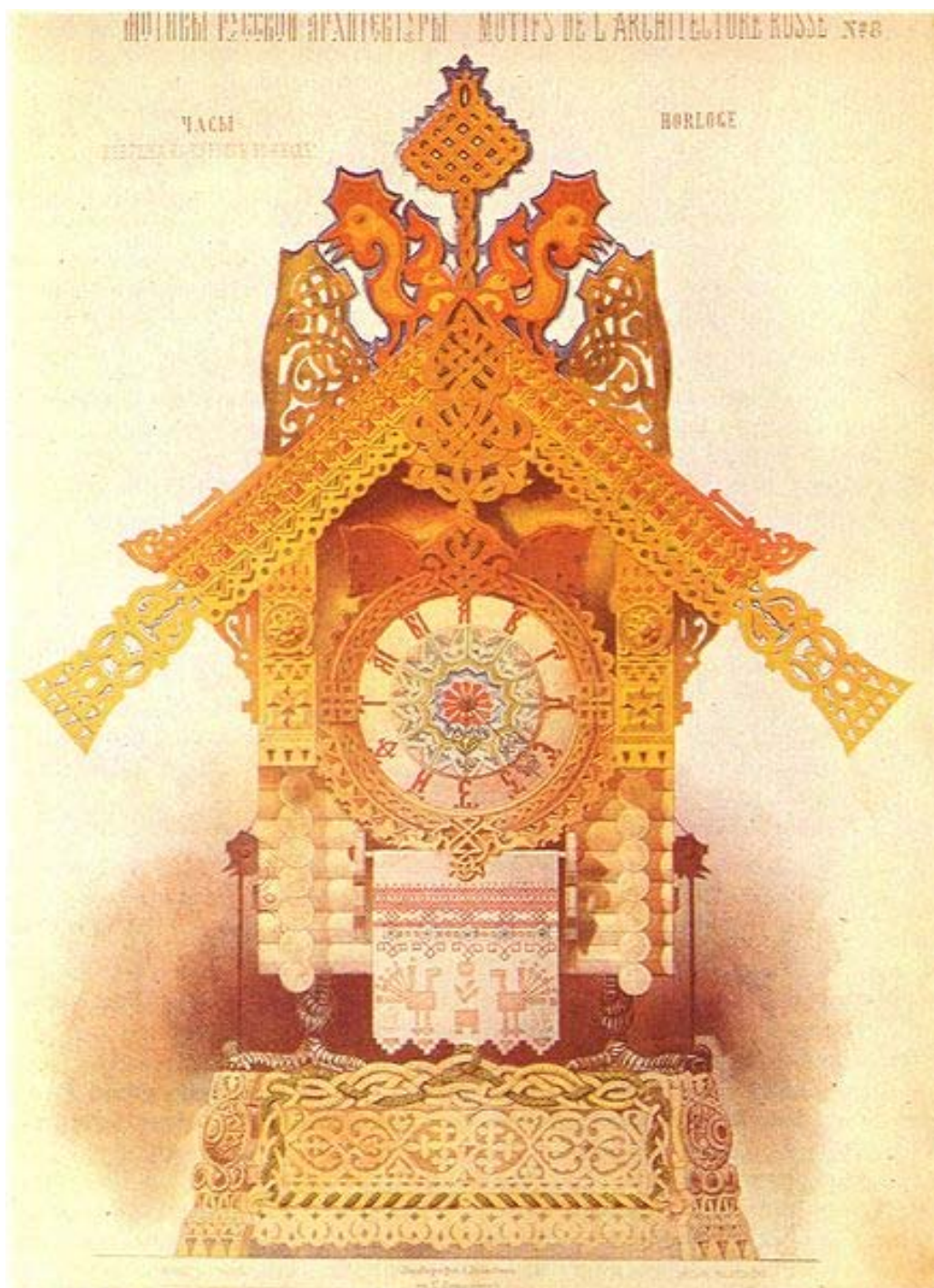
Příloha č. 4: P. della Francesca: Setkání královny ze Sáby a krále Šalamouna

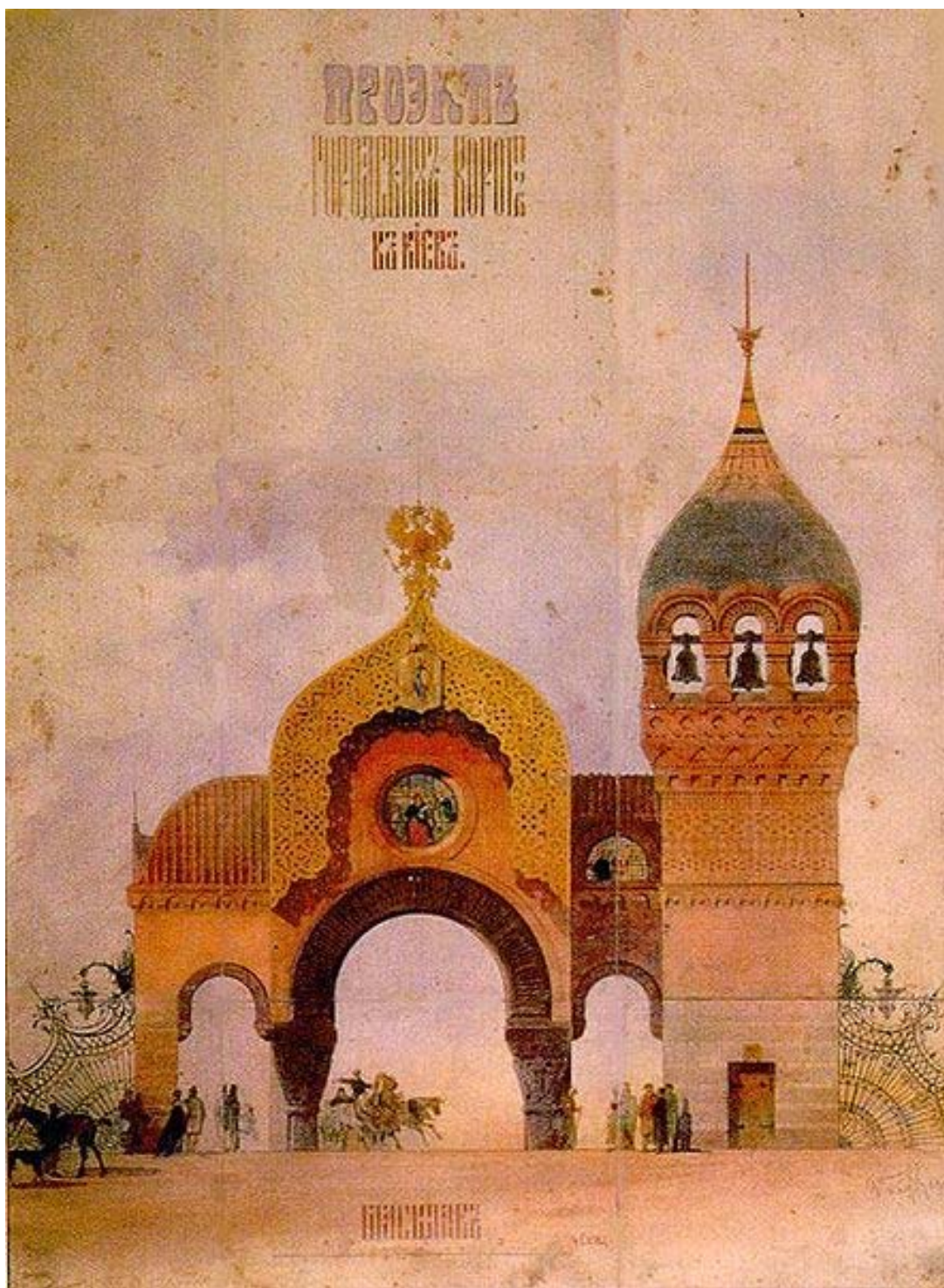
Příloha č. 5: V. Hartmann: Balet nevylihnutých kuřátek

Příloha č. 6: V. Hartmann: Baba Jaga/ Domek na kuří nožce

Příloha č. 7: V. Hartmann: Velká brána Kyjevská

Příloha č. 8: A. Schönberg: Autoportrét

Příloha č. 9: B. Martinů

Příloha č. 10: The Residents

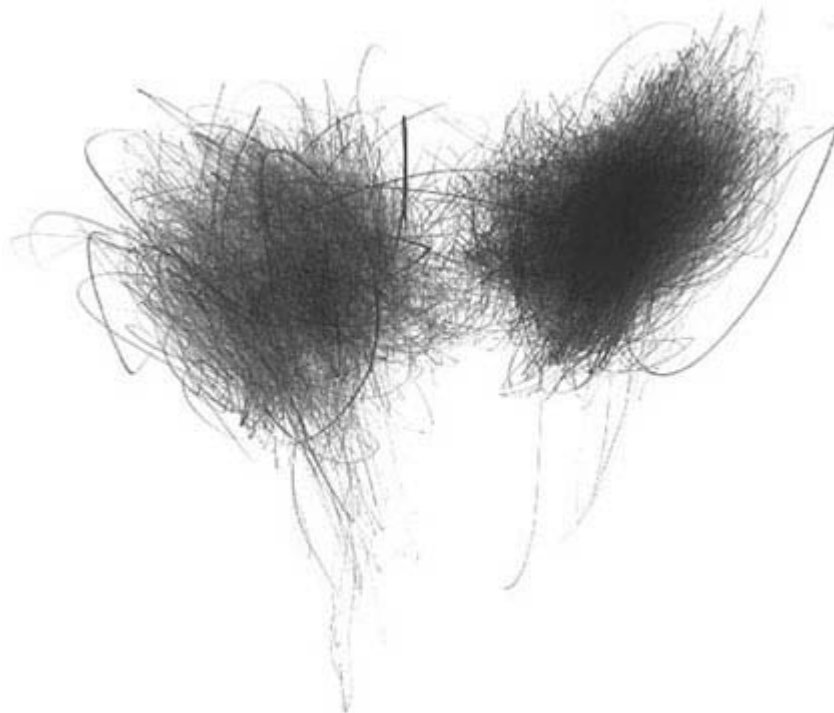
Příloha č. 11: M. Grygar: Živá kresba, 2001

Příloha č. 12: M. Grygar: Akustická kresba, 1986

Příloha č. 13: M. O'Hara: Pohyb rukou skladatele Pierre Boulez během dirigování London Symphony Orchestra - Stravinskij: Petruška, Carnegie Hall, New York, 13.3.2000

Příloha č. 14: M. O'Hara: Pohyb rukou pianistky Marthy Argerich, při provádění první věty Allegro con brio Beethovenova klavírního koncertu, Carnegie Gall, New York, 28.10.2001

Příloha č. 15: M. O'Hara: performance s Brandonem Evansem (saxofonista), Marianne Novobatzky Studio Soho, New York, 1998

Anotace

Příjmení a jméno: Krčmářová Daniela

Katedra a fakulta: Katedra hudební výchovy, PdF UP Olomouc

Název práce: Inspirace a průniky hudby s výtvarným uměním

Název práce v angličtině: The inspirations and interpenetration among music and fine arts

Vedoucí práce: PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2011

Počet stran: 45 + 12

Počet znaků: 69 407

Počet příloh: 16

Počet literatury a pramenů: 9 + 1 + 18 internetových stránek

Jazyk práce: český

Klíčová slova: umění, hudba, výtvarné umění, Jiří Vřešťál, klavírní cyklus Paleta

Anotace práce: Práce má tři části, které jsou dále členěny. První pojednává o umění všeobecně, hledá spojitosti mezi uměními. Zaměřuje se na vztah hudby a výtvarného umění. Druhá kapitola se zabývá hudbou, která se inspiruje výtvarným uměním. Zaměřuje se na klavírní cyklus Paleta od Jiřího Vřešťála. Třetí kapitola se zabývá výtvarným uměním, které se inspiruje hudbou nebo zvukem. Nastihuje v historickém sledu různé inspirace těchto umění a poukazuje na současnost.

Klíčová slova v angličtině: art, music, fine arts, Jiří Vřešťál, piano cycle Palette

Anotace v angličtině: This thesis has three parts, which are further subdivided. The first part deals with art in general, looking for links between the various arts. It focuses on the relationship of music and fine arts. The second part deals with music which is inspired by fine art. It focuses on the piano cycle called Palette by Jiří Vřešťál. The third part deals with the fine art which is inspired by music or sound. In the historical sequence it foreshadows different inspirations in these arts and refers to the present.